

Nytt turkart "På tur i Brungmarka i Klæbu" viser mulighetene og inspirerer til turer i området vinter og sommer.

Årsmelding 2007

Ordførernes tur i forbindelse med markeringen av at frilufsloven var 50 år ble et populært tiltak. Her fra Våtten i Skaun.

Friluftsdagen ved Stavsjøen samlet nærmere 400 deltakere til en flott friluftsdag med mange aktiviteter.

153 deltakere har fått ideer og tips om uteaktiviteter i skoler, barnehager og SFO

Midsandtangen friluftsområde ble offisielt åpnet og befolkningen ble ønsket velkommen for første gang

Årsmelding 2007

Trondheimsregionens Friluftsråd takker medlemskommunene, Miljøverndepartementet, Direktoratet for naturforvaltning, miljøvernavdelingen hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Fylkesutvalget/fylkesfriluftsnemnda, Friluftsrådernes Landsforbund, andre friluftsråd og andre samarbeidspartnere for godt samarbeid i 2007.

Brit Vinje
leder

Knut Erling Flataker
daglig leder

Innhold:

Side:

1. Friluftsrådet	4
2. Administrasjon	4
3. Sikring	5
4. Plansaker	6
5. Tilrettelegging	7
6. Aktivitetstiltak	8
7. Informasjon	12
8. Møtevirksomhet	13
9. Økonomi	15
10. Arbeidsplan 2008	18

Vedlegg:

1. Omtale av en del saker Trondheimsregionens Friluftsråd har behandlet i 2007
2. Budsjett og regnskapssammenstilling for 2007
3. Vedtekter for Trondheimsregionens Friluftsråd

Trondheimsregionens Friluftsråd, Tempevegen 22, 7004 Trondheim

Tlf. 72 54 63 79 / 911 12 177 Telefaks 72 53 63 51

e-post: friluftsradet.postmottak@trondheim.kommune.no

www.friluftsrad.no/trondheimsregionen

1. Friluftsrådet

Trondheimsregionens Friluftsråd er et interkommunalt samarbeidsorgan for friluftsliv i Trondheimsregionen bestående av kommunene Klæbu, Malvik, Melhus, Skaun og Trondheim hvor det er rundt 200.000 innbyggere og ca. 20.000 studenter fra andre kommuner.

Medlemskommunene oppnevner representanter til Trondheimsregionens Friluftsråd for kommunestyrets funksjonsperiode. Friluftsrådet har i 2007 frem til kommunevalget bestått av:

Representanter

Knut Erling Flataker, leder Malvik kommune

Kristen Mo, nestleder Trondheim kommune

Brit Vinje Trondheim kommune

Ottar Michelsen Trondheim kommune

Olav Gaustad Klæbu kommune

Kristina Sliwa Melhus kommune

Knud P. Aune Skaun kommune

Vararepresentanter

Inger Reistad Rygh Malvik kommune

Sivert Løvseth Trondheim kommune

Kristian Skinderhaug Trondheim kommune

Anne Grete Haugan Trondheim kommune

Kristin Svarlien Storvold Klæbu kommune

Randi Horvli Melhus kommune

Anne Lise Eidsvåg Skaun kommune

Knut Erling Flataker er valgt som leder og Kristen Mo som nestleder for 2006 og 2007.

Friluftsrådet har holdt 8 møter og behandlet 52 saker. Rådet har gitt uttalelse til nærmere 100 ulike saker.

Nytt Friluftsråd valgt etter kommunevalget i 2007 og består av Brit Vinje leder, Bernt Ole Ravlum nestleder, Kristen Mo, Ottar Michelsen, Frode Støre Bergrem, Gunn I. Stokke og Kristina Sliwa.

2. Administrasjon

Trondheimsregionens Friluftsråd har sekretariat med en fast stilling. Friluftsrådet har samarbeidsavtale med Trondheim kommune som har arbeidsgiveransvaret og bistår med nødvendig kontorlokaler og kontorhold. Sekretariat har kontor i tilknytning til Trondheim bydrift, Veg, idrett, park og skog som har kontorer i Tempevegen 22 i Trondheim. Daglig leder frem til 1.november i 2007 har vært Kirsti Jaråker som da gikk over i pensjonistenes rekke. Som nyansatt daglig leder fra 1.november er ansatt Knut Erling Flataker.

Trondheimsregionens Friluftsrådet
Fra venstre: Olav Gaustad, Ottar Michelsen, Knut Erling Flataker, Kristina Sliwa, Brit Vinje og Knud. P Aune. Innfelt: Kristen Mo

3. Sikring

Strandsoneplan for Trondheimsregionen

Strandsoneplanen for Trondheimsregionen er del av fylkesdelplan "Ny giv". Friluftsrådet har bedt om at Sør-Trøndelag fylkeskommune utarbeider handlingsplan og plan for gjennomføring av tiltak. Spesielt er det viktig med gjennomføring av plan for sikring av arealer i strandsonen.

Midtsandtangen i Malvik

Midtsandtangen friluftslivsområde ble sikret som statlig friluftsområde og overført fra forsvaret til Direktoratet for naturforvaltning i november 2005. Reguleringsplan for området ble vedtatt høsten 2006. Området er i løpet av året ryddet og det er gjennomført en begrenset landskapsarkitektkonkurranse om utforming av området. Fimaet Agraff fra Trondheim ble av juryen valgt som vinner av detaljplankonkurensen.

Midtsandtangen friluftslivsområde skal opparbeides som pilotprosjekt for universell utforming av offentlig sikrede friluftslivsområder. Målet er å få fram de beste løsningene for strandperlen Midtsandtangen som et nytt, regionalt attraktivt friluftslivsområde. I fokus står samtidig naturtilpasset tilrettelegging, aktivitets- og opplevelsesvariasjon og et bredt brukspotensial for alle gjennom hele året. Direktoratet for naturforvaltning har en etablert rådgivingsgruppe med representanter fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Malvik kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Norges Handicapforbund/brukerutvalget i Malvik kommune og Trondheimsregionens Friluftsråd som bistår i arbeidet med tilrettelegging og utforming av området. Friluftslivsområdet ble offisielt åpnet for bruk i 2007.

Storsand i Malvik

Miljøverndepartementet stadfestet ikke reguleringsplanen for Storsand fremmet i 2006. Departementet uttalte at det bør arbeides videre med å sikre allmennhetens friluftsliv og ferdsel på strekningen Malvikodden – Storsand – Midtsand. Dette følges nå opp av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Friluftsrådet har gått imot boligbygging på området og uttalt at Storsand må sikres som friluftsområde dersom campingvirksomheten avvikles.

Øysand i Melhus

Øysand er en viktig badestranden i Trondheimsregionen både på grunn av sin størrelse, beliggenhet, de naturgitte forhold og nærheten til naturvernområdene i Gaulosen. Området er viktig også som friluftslivsområde med rike muligheter for naturopplevelser. Reguleringsplan for friluftslivsområdet er på plass, men området er enda ikke sikret gjennom statlig erverv. Det foreligger tilsagn om statlig sikring.

Buvikfjæra og Ølsholmen i Skaun

Gledelig at det er inngått kjøpekontrakt om erverv av Buvikfjæra Øst.

Det arbeides med plan for opparbeidelse og sikring av områdene øst for Vigda med videreføring av turvegen forbi boligområdene fram til strandområdet. Det har vært liten fremdrift i saken vedrørende erverv av Ølsholmen. Skaun kommune må utarbeide reguleringsplan for området for å for fortgang i saken.

Østmarkneset i Trondheim

Østmarkneset, et område på ca 40 daa i tillknytning til Ladestien, sikret som statlig friluftsområde ved at eiendommen ble overført til Direktoratet for naturforvaltning fra Statsbygg. På området er det revet bygningsmasse og område er planert. Området vil bli åpnet i 2008 og tatt i bruk som friluftslivsområdet. Det er inngått avtale med Trondheim drift. Østmarkneset vil bli en del av friluftslivstilbudet i strandsonen langs Ladestien.

Andre sikringssaker

Det er igangsatt et betydelig arbeid med sikring av andre områder/arealer som er viktige for friluftslivet:

- Skaun kommune arbeider med statlig sikring og reguleringsplan for Ølsholmen
- Skaun kommune har igangsatt arbeidet med oppkjøp av en eiendom som ligger inne i Grønneset friluftsområde ved Ånøya og sikring av denne som del av friluftsområdet.
- Trondheim kommune arbeider videre med intensjonene i sin sikringspakke for 14 lokale og 11 regional friluftsområder. Staten har gitt tilsagn om medvirkning til gjennomføring av planlagte saker.

- Friluftsrådet har henvendt seg til Malvik kommune med oppfordring om at kommunen starter en prosess for sikring av Flatholman friluftsområde som statlig eid friluftsområde.
- Friluftsrådet har igjen etterlyst saken om opprydding på området Sandlagret ved Leinøra i Trondheim og sikring av området som del av friluftsområdene i Gaulosen.
- Friluftsrådet har oppfordret Klæbu kommune til å sikre strandsonen ved Selbusjøen og Bjørsjøen gjennom plan for 100-metersbeltet.

Strandsonen ved Selbusjøen er et viktig område for framtidens friluftsliv.

4. Plansaker

Handlingsplaner for friluftsliv i medlemskommunene

Medlemskommunene har rullert sine planer for idrett og friluftsliv hvor tilrettelegging og fremme av friluftsliv har fått økt oppmerksomhet enn i tidligere planer.

Trondheim kommune har en vedtatt Sti- og løypeplan for markaområdene, denne følges opp fra friluftsrådets side etter hvert som rådet får saker til uttalelse.

Friluftsrådet har medvirket i planarbeidet på forskjellig vis, og uttalt seg til planene som også ivaretar de regionale friluftslivinteressene.

Regionale planer

Friluftsrådet fremmet i 2003 ønske om at Sør-Trøndelag fylkeskommune skulle utarbeide regionale planer for anlegg og områder som representerer store inngrep og/eller som det kan være vanskelig å lokalisere f.eks, grusuttak, skytebaner, motorsportanlegg og lignende. Dette er gjennomført og Samarbeidsutvalget for Trondheimsregionen konkluderte med, etter en høring hos kommunene, at det i regi av fylkeskommunen skulle utarbeides oversikter og behovsvurdering av større anlegg som nevnt, dette ble gjort i 2006 og arbeidet må føre fram til forpliktende konklusjoner og avklaringer. Saken er igjen aktuell med tanke på regionanlegg for eksempel for motorsport og vil være viktig i arbeidet med overordnede planer for Trondheimsregionen.

Regionale turskiløyper - Malvik, Trondheim, Klæbu, Melhus og Skaun

De regionale turskiløypene er viktige for friluftaktiviteten vinterstid. Forslag på hvilke løyper som bør være med i det regionale løypenett er samlet inn fra medlemskommunene. Disse skal kartfestes og behandles av friluftsrådet og kommunene.

Stengsler som hindrer allmennhetens frie ferdsel

Det er ønskelig at medlemskommunene registrerer eventuelle stengsler og skilt som hindrer allmennhetens fri ferdsel og får fjernet de som er i strid med friluftslovens bestemmelser om sjikanøse stengsel. Det samme gjelder beitegjerdar i utmark som ikke lenger er i bruk og få disse fjernet. Dette arbeidet er ikke kommet i gang.

Malvik kommune har med støtte fra Direktoratet for naturforvaltning, foretatt registreringer av hindringer i strandsonen som del av utprøving av registreringsmetode. Det er satt i gang arbeid med å gå igjennom registreringene med sikte på å få avklart hvilke av de registrerte tiltak som er godkjent og hva som eventuelt ikke er godkjente inngrep/tiltak. Malvik kommune har under arbeid saker som beregnes som skikanøse stengsler og kommunen følger opp dette.

Friluftsrådet mottar flere henvendelser og spørsmål om stengsler og hindringer i utmark og i strandsonen, dette er også oftere i forbindelse med innlandsvann og vassdrag.

Kommuneplaner, arealdelplaner, kommunedelplaner og reguleringsplaner m.m

Friluftsrådet har avgitt uttalelse i ca. 100 plansaker: kommuneplaner, arealdelplaner, kommunedelplaner og reguleringsplaner m.m. i medlemskommunene som berører friluftslivets interesser.

Forvaltningsplanen

For de statlig sikrede friluftsområdene er det utarbeidet forvaltningsplaner. Planene som er utarbeidet til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Direktoratet for naturforvaltning, vil bli grunnlag for forvaltning og drift av områdene, og de vil danne grunnlag for tilskudd fra statsmidlene. Friluftsrådet arbeider for at det skal utarbeides forvaltningsplaner for alle regionale friluftsområder i regionen. Dette arbeidet er igang.

Sykkelruter

Klæbu og Selbu kommuner har, med medvirkning fra friluftsrådet, startet arbeidet med prosjektet "Selbusjøen rundt" – en sykkelløype rundt Selbusjøen som vil bli ca. 9 mil. Det meste av runden kan sykles, men i tre områder rundt Selbusjøen er det noe ulent terreng slik at sykkelen må trilles/leies. Brungmarka ved kommunegrensen mellom Klæbu og Selbu, mellom Klæbu og Dragsten og på sørsiden av Dragstsjøen. Disse strekningene er merket med merkbånd. Arbeidet med en plan for opparbeiding er startet.

5. Tilrettelegging

Vassfjellet - Trondheim, Klæbu og Melhus

Vassfjellet er et viktig høyfjellsområde for hele regionen. Trondheimsregionens Friluftsråd medvirker aktivt til at friluftslivsinteressene blir ivaretatt og at tiltak samordnes.

I Klæbu er det utført utbedringer på

løypestraseen fra Skjøla til Vassfjelltoppen og nye skilt og merking er satt opp. Vestre Vassfjellet Grunneierlag og trimgruppa i Melhus I.L. har igangsatt opprusting av turstien og skiløypa fra Løvsethaugen til Vassfjellhytta med støtte fra friluftsrådet.

Vassfjellet er et populært regionalt og bynært turområdet med både rike fjell – og markaområder.

Svean friluftspark - Klæbu

I samarbeid mellom kommunen, velforeningen, historielaget og friluftsrådet er tilrettelegging ved Hyttfossen videreført. Arbeid med rydding av skog, stier, rastebord og informasjonstavle er gjennomført. Parkeringsplass ved Svean er nå regulert, men ikke ferdig opparbeidet.

Homlavassdraget - Malvik

Vassdraget er vernet i ny samla plan for vernede vassdrag. Turstien fra Storfossen til Hommelvik er ryddet og utbedret.

Stavsjøen – Malvik

Grunneierne har opparbeidet tursti på de delene rundt Stavsjøen som manglet sti og det er satt opp ny bru i sørenden av vatnet. En ny flott tursti, er åpnet og gjort mer tilgjengelig i et mye brukt og viktig turområdet i regionen. Noe etterarbeid og merking gjenstår.

6. Aktivitetstiltak

Mer uteaktivitet og læring i friluft

I 2007 er det gjennomført uteaktivitetskurs hvor vi har hatt tilsammen 153 deltagere fra ulike skoler, barnehager og utdanningsinstitusjoner som jobber for både barn, unge og eldre. Kursene er i all hovedsak avviklet på Trondheimsregionens faste kurssted "Naustet" på Torp i Malvik kommune.

Praktiske kurs rettet inn mot voksenpersonell som jobber med barn og unge – "fullspekket" med tips og ideer til uteaktiviteter.

Kursoversikt 2007		Antall deltagere
09.05.07	Kurs for SFO-ansatte og lærere.	35
10.05.07	Uteaktivetskurs for barnehageansatte	110
11.05.07	Kurs lag en naturlekeplass	8
26.09.07	Kurs for SFO-ansatte og lærere	
27.09.07	Uteaktivetskurs for barnehageansatte	
28.09.07	Kurs lag en naturlekeplass	

Barnehagekursene:

Det som har vært fokus på barnehagekursene er å skape trygghet hos den enkelte ansatte som skal ut på tur med barna eller skal ha ansvar for utegrupper. Dette er blitt gjort ved at vi gjennomfører kurs der læringsprinsippet er "learning by doing". Alle aktiviteter skal derfor gjøres av den enkelte på kurset. Han/hun skal leke lekene, gjøre formingsarbeid, lete etter insekter, lage mat på bål, etc FØR dette blir gjort med barna. På den måten skapes TRYGGHET gjennom ERFARING og forhåpentligvis blir resultatet MOTIVASJON. I tillegg er det blitt lagt vekt på å skape motivasjon og glede over å ta naturen i bruk som læringsarena også i barnehagen.

SFO-kursene:

Svært mange SFO-ordninger på den enkelte skole sliter med passivitet. Det blir lagt opp til fri lek. I SFO-kursene har vi prøvd å legge vekt på at fri lek ikke skjer før barna har lært lek. Derfor har disse kursene hatt fokus på aktiviteter og leker som er enkle å gjennomføre for den ansatte og som ikke koster noe i kroner og øre. Det er dessuten blitt lagt vekt på å vise hvilke unike muligheter for variert lek som naturen gir dersom vi tar den i bruk.

Lærerkursene:

Naturen gir på en særlig god måte muligheten for å sette læring i en sammenheng, spesielt innen naturfagene. I lærerkursene har vi prøvd å vise denne muligheten gjennom å knytte aktiviteter til fag og de mål som Kunnskapsløftet har satt. Det har derfor vært særlig hyggelig å få tilbakemelding om at deltagerne har fått seg en "aha-opplevelse". De så nå at turen kunne bli mer enn en tur, ja faktisk læring kombinert med tur i friluft. I kursene i 2007 har vi særlig gjort dette innen fagene KRL, Matematikk, Forming og Natur- og miljø. I tillegg har vi prøvd å vise den kombinasjonen som er mulig ved f.eks å trekke disse fagene inn i Kroppsøving og dermed gjøre ting på tvers av fagene.

Dersom de aktivitører, pedagoger og barne og ungdomsarbeidere rundt omkring i regionen bruker de tips og ideer som er presentert gjennom de ulike kurstilbud i undervisning og aktivitetsopplegg, - har vi indirekte med prosjektet "Aktivitet i friluft" nådd ut til flere tusen barn, unge og ikke minst eldre.

Kostnadene ved kursvirksomheten har vært kr. 178.000. Dette er dekket ved tilskudd fra Friluftsrådernes Landsforbund/Direktoratet for naturforvaltning, fylkeskommunen, fylkesmann, kursavgifter og egeninnsats fra friluftsrådet.

Idepermer

Det har i år vært formidlet 28 idepermer om læring i friluft.

Vi håper at ideene til bruk av naturen i undervisningen iht. lærerplanen skal øke uteaktivitet blant ungdom både i skole- og fritiden.

Ordførerenstur 2007

"Ordførerenstur" var et ledd i markeringen av at Friluftsløven var 50 år i 2007 og for fremme av friluftsliv som en helsebringende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet i samsvar med Friluftsløvens formål. Trondheimsregionens Friluftsråd utfordret medlemskommunens ordførere til å være turledere på hver sin tur, og alle stilte velvillig opp. "Ordførerenstur" ble svært så godt mottatt og mange deltok på alle turene, også for å bli kjent i nye turområder. Friluftsrådet takker alle ordførerne på vegne av innbyggerne i regionen.

Friluftsdagene 2007

Det har vært god oppslutning om årets friluftsdager til tross for en del ruskevær. Til sammen har rundt 1700 deltakere i alle aldre deltatt på friluftsdagene som har bydd på varierte friluftaktiviteter.

Friluftsdagene er gjennomført takket være de frivillige organisasjonene som står for gjennomføringen, våre samarbeidspartnere: medlemskommunene, Statskog, Skogselskapet i Trøndelag, de som har gitt oss premier og støtte fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag (friluftslivsmidler), Friluftsrådernes Landsforbund (spillemidler) og Sør-Trøndelag fylkeskommune. Utgiftene ved årets friluftsdager har vært kr. 341.879,25 som der dekket ved kr. 170.000 i tilskudd og kr. 171.879,25 i egeninnsats.

Friluftsdagen på Grønneset

På Grønneset Friluftsområde i Skaun ble den første av 5 friluftsdager avviklet den 23. juni. Det ble en flott ettermiddag med mye aktivitet og de vel 50 som møtte opp hadde det kjempetrivelig. Aktivitetene var mange: ballspill, tautrekking, natursti, hesteskokasting og grilling m.m. Det var Skaun Idrettslag og Ekornet 4H som gjennomførte arrangementet i samarbeid med friluftsrådet og Statskog.

Friluftsdagen ved Stavsjøen

Nærmere 400 deltok på Friluftsdagen ved Stavsjøen i Malvik søndag 27. august. Mange fikk sin første padletur og noen traff for første gang ballongen med luftgeværkula. Naturstiene - kort og lang - var fulle av store og små. Spørsmålene var nok en utfordring for mange. Her fikk vi med selvsyn se hvilke sopptyper vi kan spise og ikke spise og noen av den giftige arten. Statskog serverte kaffe og saft med kjeks og informerte

om mulighetene for leie av hytter, jakt og fiske. Arrangøren hadde ordnet med transport for pensjonister fra Hommelvik som fikk seg en fin utflykt. I det fine været ble det mang en hyggelig prat, litt bading og mat og drikke. Det ble en kjempes fin turdag!

Arrangører var Malvik Jeger og Fiskerforening, Malvik I.L. Padlegruppa, Statskog, Malvik Fjellstyre og Trondeimsregionens friluftsrådet.

Friluftsdag i Klæbu

Søndag 19. august var det en flott friluftsdag for hele familien ved Klæbu bugdemuseum ved Selbusjøen i Klæbu. Mange aktiviteter for hele familien over hele museumsområdet. Turistbåten "Jøvra" kom over Selbusjøen med gjester fra både Malvik, Selbu og Tydal. Historisk sus over arrangementet gjennom historiene om Kvernsteinene som ble brutt i Selbu og fraktet med bår over til Klæbu og videre til Trondheim og ut i verden. Dette ble en flott dag med ca. 400 deltagere tilstedet ved Klæbu bygdemuseum Teigen. Det var fokusert spesielt på aktiviteter for barn og unge: naturstri, hesteridning, visning av damplokomotiv, demonstrasjoner av skogarbeid og åpent museum. Aktivitetene ble arrangert av speidergrupper, 4H, idrettslag, historielag og andre org. ilag med friluftsrådet og kommunen.

Høstdag ved Haukvatnet

Til tross for at det var heller fuktig vær søndag 2. september tok langt flere enn de 425 deltakere som registrerte seg turen rundt Haukvatnet.

På runden fikk alle prøvd seg på boccia, bueskyting, casting, hesteskokasting, skyting, besvarelse av spørsmål i naturstien og mye mer.

Høstdagen ved Haukvatnet som i år ble arrangert for 16. gang, ble åpnet av kommunalråd Åse Sætran i Trondheim kommune.

Før åpningen underholdt TrønderbraZZ. Jan Børset's trekkspill ga en godt stemning ved Hauken. Arrangører var friluftsrådet, Sør-Trøndelag Idrettskrets avd. integrering, Trondheim bydrift og Forum for Natur og Friluftsliv i samarbeid med Trondheim Jeger og Fiskeforening, Trondheim Jakt og Fiskeadministrasjon, Skogselskapet i Trøndelag, Statskog og mosjons- og bedriftsidretten i Trondheim.

Høstdag i Vassfjellet

Det ble en frisk tur for de rundt 120 deltagerne som 16.september, i snø og ruskevær, tok den 4,5 km lange turen opp til Vassfjellhytta. Vassfjellhytta ligger 505 meter over havet. Vel fremme smakte det derfor godt med nystekte vafler og drikke.

Statskog og Skogselskapet aktiviserte deltagerne med en spørrekonkurranse innendørs.

"Vinteren" var tidlig ute, men til tross for det, var det en flott høstdag i Vassfjellet med opplevelser deltagerne vil huske vel så mye, som om det hadde vært en dag med flott høstvær.

Arrangøren var Melhus I.L.Trim i samarbeid med Statskog, Skogselskapet i Trøndelag og friluftsrådet.

Turkart

På tur i Brungmarka i Klæbu kommune

Turkartet er et nytt tilskudd til våre turkart over flotte turområder i Trondheimsregionen. Brungmarka (og Flåmarka) utgjør den nordvestligste delen av et stort, sammenhengende og i stor grad uberørt skog- og fjellområde som ligger mellom Selbu og Tydal i øst, Selbusjøen, Brøttem og Flå i nord, Gauldalen i vest og sør og med Glåmos og Aursunden som en naturlig søndre begrenning. Dette enorme området er Trondheims nærmeste villmarksområde med vidstrakte skoger, fjellvidder og fjell som rager opp mot tusen meter, og som Brungmarka bare er en liten del av. Området er lite tilrettelagt og et svært spennende turmål. Kartet viser bl.a. turstier og traktorveger som det er greie å følge. I tekstdelen er det informasjon: om naturen, historie og turforslag. Kartet har en målestokk 1:50.000 og er trykket i 20.000 eksemplarer.

På tur i Strindmarka i Trondheim kommune

Turkartet er et nytt tilskudd til våre turkart over flotte turområder i Trondheimsregionen. Strindmarka er det offisielle navnet på markaområdene øst i Trondheim som til daglig omtales som Strindamarka. Strindmarka grenser i øst mot Jonsvatnet, i sør mot Klæbu og i nord og vest mot bebyggelsen i Trondheim. Terrenget er kupert, og består av skog og myrområder med et uttall av stier og gamle vegfar som egner seg godt til turutfart både sommer og vinter. Området lengst nord mot Dragvoll og Stokkanhaugen er gammel kulturmark som er tilplantet i fra 1930 årene og er i dag hogstmoden skog. Skogen sør for Styggdalen er privateid, mens områdene fra Stokkanhaugen, Estenstadhytta og Bekken eies av Trondheim kommune. Turkartet har enkel informasjon om adkomst, turmål, skiløyper, forslag til sykkelturner, kulturminner, kulturstien, Estenstadhytta og mulighetene for plukking av sopp og bær, jakt og fiske. Kartet har målestokk 1:30.000, er trykket i 20.000 eksemplarer.

Dugnad på Munkholmen

Ca. 50 personer, både barn og voksne, deltok under dugnaden den 8. mai. De mest trofaste deltakerne er Lions Club som har vært med på denne årlige dugnaden siden starten av 1960-tallet.

I strandområdene er det ryddet tang, tare, stein og rask. Gressplenene er raket og ryddet, gangveier kostet og blomsterbedd gjort klare for sommerblomster.

Gjestebygga ble oljet og kanonen som er kommet på plass, fikk et strøk maling. En stor innsats av dugnadsgjengen som alle besøkende vil ha glede av.

Det er Trondheim bydrift og Trondheimsregionens Friluftsråd som står for dugnaden sammen med Lions Club Trondheim, Munkholmens Venner, Tripps Båtservice, Nova hotell og andre venner av Munkholmen.

Dagens Løype

Som et ledd i friluftsrådets arbeid for å fremme friluftslivaktivitet støtter rådet Trondhjems Skiklub's arbeide med Dagens løype. I 2007 ble det gjennomført 14 arrangement med Dagens Løype. Friluftsrådet støttet hver arrangør med kr. 500,-.

7. Informasjon

Informasjon om mulighetene for friluftsliv i regionen, friluftslivets betydning og bedre friluftskultur skjer ved distribusjon av turplanleggingskart, informasjonsark, internett, e-post m.m. og ved kontakt med publikum pr. telefon eller e-post. Vi opplever stadig flere henvendelse pr. e-post om turkart og informasjon om turområdene.

Turkartene Det er delt ut ca. 25.000 eksemplarer av de forskjellige turplanleggingskartene friluftsrådet har.

”**Friluftsinformasjon**” en A4-side med informasjon om friluftsliv i regionen ble utgitt med 4 nummer. Den distribueres i hovedsak som e-post og legges ut på nettsidene.

Mediene. Med glede noteres at mye av det stoffet friluftsrådet har sendt ut til presse og radio er blitt brukt. Det har spesielt vært god mediedekning av de sikrings sakene vi har arbeidet med.

Internett

På [http:// www.friluftsrad.no/trondheimsregionen](http://www.friluftsrad.no/trondheimsregionen) er det informasjon om Trondheimsregionens Friluftsråd, friluftsområder i regionen og aktivitetstiltak, nyheter og aktuelle saker for friluftssektoren med lenke til informasjon om 30 badeplasser i regionen som ligger i informasjonsbasen

www.inatur.no

Rapportene viser ca. 150.000 besøk på nettsidene i 2007.

Vi har informert om friluftslivsmulighetene i regionen på møte hos Lions i Club Malvik.

8. Møtevirksomhet

Fellesmøte med Fylkesutvalget/fylkesfriluftsnemnda

Fylkesutvalget/fylkesfriluftsnemnda i Sør-Trøndelag og Trondheimsregionens Friluftsråd holdt sitt årlige fellesmøte og befaring på Melhus den 26. juni. I tillegg til felles møte, var dette også "fylkesordførers" tur som en markering av at frilftsloven var 50 år.

Melhus kommune var tilstedet.

Hovedsaker som ble diskutert var

Pilegrimsleden/Pilegrimsleia som et viktig tilbud om friluftsliv og kulturopplevelse for befolkningen lokalt og regionalt, revisjon og ny utgivelse av brosjyren "Friluftsliv for alle - friluftsområder i Sør-Trøndelag tilrettelagt for funksjonshemmede" og fylkeskommunens tilskudd til friluftsliv.

Friluftsrådet ønsker bl.a. at fylkeskommunen skal sette seg som målsetting at minst 10% av spillemidlene skal gå til friluftslivsanlegg. Det kan føre til økt innsats for tilrettelegging for friluftsliv i kommunene, mer friluftaktivitet og dermed økt fysisk aktivitet i befolkningen.

Friluftsseminar – frilftsloven 50 år

Friluftsrådet arrangerte sammen med Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmann i Sør-Trøndelag, Sør-Trøndelag fylkeskommune seminar 13.mars for å markere 50 år med frilftsloven. Seminaret samlet 70 deltagere og hadde som mål å fokusere på frilftsloven, de rettigheter og plikter loven gir oss og frilftslovens intensjoner fremover. Barn og unges muligheter til friluftaktiviteter ble spesielt berørt.

Friluftskonferansen 2007

Friluftskonferansen 2007 ble arrangert av Friluftsrådernes Landsforbund, Friluftslivets fellesorganisasjon og Direktoratet for naturforvaltning. Konferansen ble arrangert i Kristiansand 30.mai – 1.juni. Fra Trondheimsregionens Friluftsråd deltok Kristen Mo, Brit Vinje, Olav Gaustad, Kristina Sliwa og Kirsti Jaråker. Knut Erling Flataker deltok som styreleder i Friluftsrådernes Landsforbund.

Friluftsrådernes Landsforbund (FL)

FLs årsmøtet ble avviklet i Kristiansand 1. juni. Kristen Mo, Kristina Sliwa og Brit Vinje var Trondheimsregionens Friluftsråd's representanter.

Knut Erling Flataker fra Trondheimsregionens Friluftsråd gikk av som styreleder i Friluftsrådernes Landsforbunds (FL) grunnet at han er tilsatt som dagligleder i Trondheimsregionens Friluftsråd. Henry Tendenes (Jæren) ble valgt som ny styreleder i Friluftsrådernes Landsforbund (FL). Sikring av nye friluftsområder, drift av friluftsområder og skoletiltaket "læring i friluft" blir viktige satsingsfelt i kommende årsmøteperiode.

Friluftsrådernes Landsforbund (FL) er et samarbeidsorgan og felles talerør for de interkommunale friluftsrådene. Hovedmålet er økt friluftaktivitet gjennom sikring av arealer til friluftsmål, tilrettelegging og forvaltning av friluftsområder, informasjon, opplærings- og aktivitetstiltak og uttalelser i saker som berører friluftsliv.

Samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Friluftsrådet har god kontakt og godt samarbeid med miljøvernavdelingen hos fylkesmannen.

Samarbeidsavtalen med Sør-Trøndelag fylkeskommune

Samarbeidsavtalen mellom Sør-Trøndelag fylkeskommune og Trondheimsregionens Friluftsråd har fungeret godt. Det er gode samarbeidsrutiner med utveksling av kopier av uttalelser og annen informasjon vedrørende friluftsliv i regionen. Friluftsrådet foreslår prioritering av og fordeler økonomisk støtte fra fylkeskommunen til aktuelle friluftstiltak i regionen.

Samarbeid med Samarbeidsutvalget for Trondheimsregionen

Friluftsrådet har god kontakt og godt samarbeid med utvalget og utveksler protokoller og annen relevant informasjon. Samarbeidsutvalget består av ordførere, rådmenn og opposisjonsledere fra en utvidet Trondheimsregion.

Møte med Selbu kommune

Daglig leder har hatt samtaler og møte med representanter for Selbu kommune for informasjon og diskusjon om medlemskap i friluftsrådet.

Forum for natur og friluftsliv i Sør-Trøndelag

Friluftsrådet deltar som observatør i Forum for natur og friluftsliv i Sør-Trøndelag (FNF Sør-Trøndelag). Forumet er et fellesorgan for medlemsorganisasjonene i Friluftslivets fellesorganisasjon, Samarbeidsrådet for naturvernsaker og Friluftsrådernes Landsforbund på fylkesnivå. Flere organisasjoner har gitt felles om uttalelser i aktuelle friluftssaker. Friluftsrådet og FNF Sør-Trøndelag utveksler informasjon og samarbeider om friluftsansettment.

Informasjonsmøte med medlemskommunene

Det er avholdt informasjonsmøter for de som arbeide med friluftsliv i medlemskommunene. Disse møtene er av stor betydning for friluftsrådets kontakten med medlemskommunene.

Friluftsliv for funksjonshemmede

Direktoratet for naturforvaltning har oppnevnt en arbeidsgruppe for oppfølging av meldingen om "Friluftsliv for funksjonshemmede". Kirsti Jaråker, daglig leder, er oppnevnt i arbeidsgruppen som representant for Friluftsrådernes Landsforbund/Norges Funksjonshemmedes Idrettsforbund. Som ledd i registrering av tilgjengelighet for funksjonshemmede i friluftsområder er utkast til registreringsskjema testet ut på to områder i samarbeid med Norges Handicapforbund og Friluftsrådernes landsforbund. Denne testen viste at det er behov for opprusting av områdene slik at tilgjengeligheten blir bedre, og det gjelder nok de fleste friluftsområdene.

Friluftsliv for innvandrere

Trondheim kommune i samarbeid med friluftsrådet arrangerte et vellykket seminar om friluftsliv for innvandrere. "Vi ønsker at dere skal få ta del i de gleder som friluftslivet gir oss", sa Andreas Glimstad i Trondheim kommune da han den 5. september ønsket innvandrere fra mange nasjoner velkommen til seminar med informasjon om mulighetene for friluftsliv i Trondheim og Trondheimsregionen.

Deltakerne fikk informasjon om hvordan de kan komme seg ut på tur, de fikk turkart og informasjon om

friluftsområder, anbefalinger om utstyr og bekledning på tur, jakt- og fiskemuligheter og tilbud som Trondhjems Skiklub og Trondhjems Turistforening har.

Dette var et positivt tiltak hvor de som allerede er mye på tur fikk nye turforslag og andre fikk sitt første møte med norsk friluftsliv.

Deltakelse på konferanser, seminar og møter

Friluftsrådet har deltatt på følgende konferanser og møter:

- Årsmøte i Munkholmens Venner på Munkholmen, Trondheim
- Årsmøte i Skogselskapet i Sør-Trøndelag, Verdal
- Kurs for innvandrere, Lavollen i Trondheim

- Konferanse for ansatte i friluftsråd, Nesna
- Dagskonferanser Vannregion Trøndelag, Vannområde Nidelva, Trondheim
- Dagskonferanse Vannregion Trøndelag, Vannområde Gaula, Trondheim
- Røroskonferansen 2007, Røros
- Samarbeidsutvalget i Trondheimsregionen
- Seminar Friluftsliv i skolen

9. Økonomi

Trondheimsregionens Friluftsråd har hatt en omsetning på kr. 2.149.789,- i 2007 jfr. sammenstilling regnskap og budsjett i vedlegg 2.

Medlemskontingenten har også i 2007 vært kr. 4,50 pr. innbygger i medlemskommunene, til sammen kr. 900.185,-. Kontingentsatsen ble i 2005 vedtatt endret fra kr. 2,50 til kr. 3,50 pr. innbygger i 2006 og til kr. 4,50 i 2007.

Trondheimsregionens Friluftsråd har mottatt kr. 240.000 i tilskudd til administrasjon og drift fra Miljøverndepartementet via Friluftsrådernes Landsforbund (FL). For å få administrasjonsstøtte forutsettes det egenfinansiering ved faste tilskudd eller medlemskontingent.

Friluftsrådet har i flere år arbeidet for at fylkeskommunen skal gi tilskudd til rådets virksomhet. Det var derfor svært positivt at fylkeskommunen bevilget kr. 100.000 til friluftsrådets virksomhet i 2007. + kr. 50.000 som et ekstra bidrag i forbindelse med jubileumsarrangementet Friluftsløven 50 år. Friluftsrådet mener at fylkeskommunen medvirkning til friluftslivssektoren i regionen bør økes betydelig i årene framover.

Med økningen av medlemskontingenten og tilskudd fra fylkeskommunen vil friluftsrådet og medlemskommunene være bedre rustet til ivaretagelse oppgavene med sikring og tilrettelegging av flere viktige regionale friluftsområder i strandsonen i kommende år, opprettholdelse av kvalitetene i eksisterende regionale friluftsområder/-tiltak, tilrettelegging, vedlikehold og drift av de regionale friluftsområdene/-tiltakene.

Overføringer av tilskudd fra friluftsrådet, fylkeskommunen, fylkesmannen og fellesprosjekter/-tiltak er den største kostnaden friluftsrådet hatt utenom sekretariatdriften.

Tilskudd til friluftsmål i regionen

Samlet ble det søkt om kr. 858.000 i tilskudd i 2007: kr. 359.000 fra statsmidler, kr. 194.000 fra fylkeskommunen og kr. 215.000 fra friluftsrådet. Kostnadene på prosjektene/tiltakene er budsjettert til kr. 3.763.600.

Søknadene om støtte er fra kommunenes side tilpasset de signaler som er gitt i det kommunale budsjettarbeid og ut fra informasjon om hvor mye midler som er til fordeling i de forskjellige tilskuddsordningene. Det er behov for mer midler til friluftstiltak både i kommunene og de forskjellige tilskuddsordningene. Friluftsrådet arbeider for økte fylkeskommunale tilskudd til regionale friluftsmål og for økte tilskudd fra staten gjennom Friluftsrådernes Landsforbund.

Trondheimsregionens Friluftsråd har ved tildeling av støtte lagt vekt på prinsippene og vedtak i Arbeidsplan 2007 og "Handlingsplan for friluftsliv i Trondheimsregionen". Friluftsrådet følger opp prosjekter og tiltak som får støtte, og sender felles rapport til fylkeskommune og fylkesmannen.

Trondheimsregionens Friluftsråd har fordelt kr. 317.000 til friluftsmål og fellestiltak i medlemskommunene i 2007. Dette er en økning med kr. 65.000 i forhold til 2006.

Midlene ble fordelt til:

Klæbu kommune: Svean friluftspark, drift/vedlikehold kr. 10.000, preparering turskiløyper/leie og brøyting parkeringsplasser kr. 20.000 og tursti/løype Sjøla-Vassfjellet skisenter skilting kr. 5.000.

Malvik kommune: drift og vedlikehold Vikhammerløkka kr. 10.000, drift Flatholman kr. 8.000, drift Langnesset kr.8000, Hønstad p-plass kr. 5000, toalett Stavsjøen kr.5000, Homlastien kr. 3000 og preparering av turskiløyper kr. 15.000,

Melhus kommune: Langmyra, oppkjøring turskiløype og leie p-plass kr. 14.000, preparering av Turskiløyper kr. 15.000, regional turskiløype Løvsethaugen-Vassfjellhytta (Melhus IL Trim) kr. 10.000, utfartsparkeringsplass Løvsethaugen kr.3.000, utfartsparkeringsplass Sæterdalen kr. 3.000

Skaun kommune: Grønneset Friluftsområde drift kr. 20.000, preparering turskiløyper kr. 15.000, utfartsparkeringsplasser kr. 5.000, drift Buvikfjæra kr.10.000.

Trondheim kommune: Munkholmen friluftsområde - drift og vedlikehold kr. 20.000, Ladestien - drift og vedlikehold kr. 30.000, preparering turskiløyper kr. 20.000

Fellesprosjekter: Høstdag ved Haukvatnet kr. 10.000, Høstdag i Vassfjellet kr. 5.000, Friluftsdag ved Stavsjøen kr. 5.000, Friluftsdag ved Grønneset kr. 5.000, Familiefriluftsdag i Klæbu kr. 5.000, Dagens Løype kr. 7.000, turkart for Brungmarka i Klæbu kr. 5.000, turkart for Strindmarka i Trondheim kr. 5.000, Læring i friluft kr.10.000 og seminar 50 år med friluftsløven kr.6.000.

Tilskudd fra fylkeskommunen

Trondheimsregionens friluftsråd har i 2007 fått bevilget kr. 224.000 til tilskudd til friluftsmål fra Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Tilskuddet bidrar til å sikre arealer, tilrettelegging og stimulering til friluftsliv.

Drift/vedlikehold Ladestien - Trondheim kommune	10 000
Drift/vedlikehold Vikhammerløkka - Malvik kommune	10 000
Drift/vedlikehold Grønneset friluftsområde, Skaun	10 000
Drift/vedlikehold Munkholmen Friluftsområde, Trondheim	10 000
Drift og vedlikehold Svean Friluftspark - Klæbu kommune	10 000
Langmyra, Vassfjellet leie P-plass og løypetrase - Melhus kommune	8 000
Drift/vedlikehold Buvikfjæra - Skaun kommune	5 000
Utvikling/vedlikehold Sandholtan - Skogselskapet i Trøndelag	10 000
Høstdag ved Haukvatnet sept. 2007	10 000
Turkart Strindamarka	10 000
Drift av Flatholman friluftsområde - Malvik kommune	5 000
Melhus IL Trim, Tusti/-skiløype Løvset-Vassfjellhytta	5 000
Drift/vedlikehold Stasjonsfjæra, Malvik kommune	5 000
Turkart Brungmarka	10 000
Drift av Langnesset friluftsområde - Malvik kommune	5 000
Mer uteaktivitet og læring - praktiske idesamlinger for ansatte i barnehager, SFO og skoler	
50 år med friluftsløven, seminar og turer	12 000
Drift av Homla friområde - Malvik kommune	5 000
Preparering ca. 250 km turskiløyper Trondheim	10 000
Preparering skiløypenettet i Skaun - Skaun kommune	10 000
Preparering skiløypenettet i Klæbu /utfartsp-plasser - Klæbu kommune	10 000
Preparering skiløypenettet i Melhus - Melhus kommune	10 000
Preparering skiløypenettet i Malvikmarka - Malvik kommune	10 000
Drift av Hønstad p-plass - Malvik kommune	5 000
Leie grunn/drift toalett ved Stavsjøen - Malvik kommune	3 000
Brøyting av adkomstveg og p-plass Løvsethaugen - Melhus kommune	2 000
Leie/drift/brøyting p-plass Sæterdalen - Melhus kommune	2 000
Drift av Jervskogen p-plass - Malvik kommune	3 000
Holmasti, Malvik - rygging kratt/skog	2 000
Drift/vedlikehold Sekkhulet p-plass - Malvik kommune	2 000
Driftstilskudd utfartsp-plasser/skogbilveger - Skaun kommune	5 000

Tilskudd fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag bevilget kr. 130.000 i tilskudd til friluftstiltak i sikrede friluftsområder i Trondheimsregionen. Det var søkt om kr. 229.000 i tilskudd. Budsjetterte kostnader for disse områdene er på kr. 1.434.040. Tilskuddet ble fordelt til:

Drift og vedlikehold Grønneset friluftsområder - Skaun kommune	30 000
Drift og vedlikehold Ladestien og friluftsområdene langs stien som dels er sikret ved statlige midler - Trondheim kommune	40 000
Drift og vedlikehold Vikhammerløkka friluftsområde som er sikret ved offentlig midler - Malvik kommune	20 000
Drift og vedlikehold friluftsområdene på Munkholmen - Trondheim kommune	20 000
Drift og vedlikehold Svean friluftspark med stinett langs Nidelva - Klæbu kommune	20 000
Drift og vedlikehold av sikrets friluftsområde i Buvikfjæra	5 000

Til motivering/stimuleringstiltak bevilget fylkesmannen kr. 120.000 til Friluftsdagene, turkart, ordførerens tur og læring i friluft i 2007, tilskuddet ble fordelt til:

Høstdag ved Haukvatnet sept. 2007	30 000
Høstdag i Vassfjellet i Melhus sept.. 2007	10 000
Friluftsdag ved Stavsjøen i Malvik aug. 2007	15 000
Friluftsdag på Grønneset i Skaun juni 2007	10 000
Familieskogdag i Klæbu aug. 2007	15 000
Turkart for Strindamarka	10 000
Turkart Brungmarka	
Mer uteaktivitet og læring - praktiske idesamlinger for ansatte i barnegaher, SFO og skolene	10 000
Ordførerens tur	20 000

Tilskudd fra Friluftsrådernes Landsforbund

Fra Friluftsrådernes Landsforbund har vi fått kr. 55.000 i tilskudd til "Læring i friluft" og kr.115.000 til avvikling av Friluftsdagene, ordførernestur og sommer-/vinter Malvik 2007.

Andre tilskudd

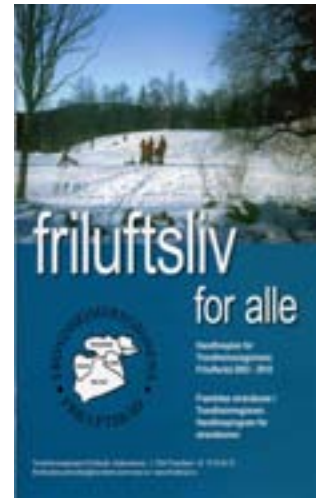
Fra Spillemidlene har friluftsrådet fått tilskudd med kr. 78.000 til turkartene "På tur i Brungmarka i Klæbu" og "På tur i Strindmarka i Trondheim" .

10. Arbeidsplan 2008

Arbeidsplan for 2008 baserer seg på prinsippene i Handlingsplan for friluftsliv i Trondheimsregionen 2003-2010 og friluftsrådets "Handlingsprogram for strandsonen".

Visjonen for friluftsliv i Trondheimsregionen er FRILUFTSLIV FOR ALLE og målsettingen er at "Alle skal i sin hverdag ha gode muligheter til å drive friluftsliv som en helse- og trivselskapende, naturvennlig fritidsaktivitet."

I arbeidsplanen for 2008 vektlegges arbeidet med sikring av friluftsområder gjennom sikring som statlige friluftsområder og kommunenes arealplaner og reguleringsplaner. Kurs- og idesamlinger for pedagogisk personell videreføres og det blir friluftadager i alle medlemskommunene. Nye turkart skal få flere til å gå seg en tur.

Omtale av en del saker Trondheimsregionens Friluftsråd har behandlet i 2007

SKYTEBANER, MOTORANLEGG, LUFTSPORTSENTER OG SMÅBÅTHAVNER

Friluftsrådet har uttalt seg til en rapport fra Sør-Trøndelag fylkeskommune om denne type anlegg. Rådet mener det er viktig å få inn en kommunevis oversikt over antall utøvere/deltakere med aldersfordeling i de forskjellige aktivitetene som rapporten omhandler fordi det vil være en viktig faktor ved lokalisering av slike anlegg. Det bør også foretas en vurdering om det er noen av aktivitetene/grenene som kan/vil skje innendørs i framtiden.

En problemstilling i forbindelse med skytebaner er at gamle baneanlegg må flyttes på grunn utbyggingstiltak og at det da blir vansker med å finne ny lokalisering. Dette har vi sett flere eksempler på. Det vil sannsynligvis bli stadig flere slike tilfeller i framtiden. Derfor er dette en problemstilling som bør belyses i rapporten. Friluftsrådet har tidligere gitt uttrykk for at det bør satses på få og større anlegg for den typen anlegg rapporten omhandler. Unntak fra dette er eventuelle mindre anlegg som skal anlegges for barn og unge. Slike anlegg bør lokaliseres i nærmiljøet av hensyn til tilgjengeligheten. Det bør arbeides for samlokalisering av de større anleggene der hvor det er mulig ut fra aktiviteten som skal skje på anleggene. Utfordringene rundt etablering av motorsportanlegg og flysportfelt i Trondheimsregionen er store. Det søkes nå å få etablert 2 større anlegg i regionen, et stort nasjonalt anlegg lokalisert til Frigården – Lånke i Stjørdal kommune, hvor det i dag er etablert motorsport anlegg fra før. Og et nytt anlegg i Skaun kommune. Begge disse har relativt lav konfliktgrad.

Det arbeides med planer for flere til dels store småbåthavner i regionen. Det er et til dels stort behov for opprydding i småbåtsituasjonen i regionen. Aktuelle småbåthavner under vurdering er Børsa i Skaun (utvidelse), Grilstad i Trondheim (ny) og Hommelvik i Malvik (utvidelse). Det er på gang et felles arbeid med en interkommunal arealplan for regionen som vil være et verktøy i lokaliserings diskusjonene. Fylkeskommunen bør ta initiativ til et felles prosjekt for lokalisering av småbåthavner i regionen.

PUKK OG GRUS

Dette er også et tema som Sør-Trøndelag fylkeskommune har lagd en utfyllende rapport om. Friluftsrådets mener det bør gå en tilråding til alle kommunene om at de ved første revisjon av kommuneplanens arealdel setter av arealer de mener skal/vil kunne brukes til råstoffutvinning i sine planer. Det er viktig i forhold til andre utbyggingstiltak, ivaretagelse av befolkningens friluft- og naturinteresser og biologisk mangfold.

Bakgrunnen for friluftsrådets ønske om at fylkeskommunen skulle lage en samlet plan for uttak av pukk og grus, var at denne virksomheten medfører betydelige inngrep i naturen, endringer i landskapet, forringelser av friluftsområder og naturopplevelsene som får konsekvenser for 50 –100 år og kanskje mer. Utnyttelse av grusforekomstene må skje på en bærekraftig måte og ut fra en samlet plan for hele regionen.

Rapporten bør derfor oppgraderes til fylkesdelplan. Det vil være ønskelig at en slik plan har med de områder som er aktuelt å bruke til formålet og båndlegge disse. Planen bør også innholde de tilrådingene som er i rapporten.

50 ÅR MED FRILUFTSLOVEN - SEMINAR 13. MARS 2007

Friluftsløven er 50 år i juni 2007. Seminar på fylkeshuset i Trondheim.

Vi tar det som en selvfølge at vi kan ferdes fritt ved fjorden og i fjellet, og at barn og unge kan dra på tur, leker og oppholder seg i naturen. Disse rettighetene har vi fått gjennom friluftsløven, men vil det bli slik i framtiden? Temaer på seminaret blir friluftsløven og tolkninger av den, barn og unges aktivitet i friluft og tanker om framtiden. Seminaret er rettet mot politikere, ansatte og barnas representanter i kommunene og lag/organisasjoner som er opptatt av temaet. Dette ble feiret med et seminar med 70 deltakere hvor temaene var friluftsløven og barn og unge i friluft. Feiringen startet med naturbilder fra Sør-Trøndelag og musikk, noe som ga oss "godfølelsen". Innledninger om "Friluftsløven – status, utfordringer, muligheter og noen betraktninger omkring allemannsrettens forhold til barn, helse, kommunal planlegging" ved Arild Sørensen,

rådgiver i Direktoratet for naturforvaltning, fra elever ved friluftslinja ved Skjetlein vgs om deres forhold til friluftsliv og natur, og om "Hvor nyttig er friluftslven?" ved Anne Kathrine Slungård, markedsdirektør i Entra Eiendom AS og Stein-Arne Andreassen, miljøverndirektør hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, dannet grunnlag for mer detaljert gjennomgang i verkstedsgrupper av Friluftslven og tilrettelegging for barn og unge i friluft.

Det var et god seminar som på en fin måte og ved gode innlegg, belyste friluftslvens mangesidige betydning for livskvalitet, trivsel, helse, natur og miljø, men dessverre også lovens anonymitet og at den blir lite brukt som juridiske instrument. Her står utfordringene står i kø for de som har ansvaret for loven og realisering av formålet!

Det må være et håp at den offisielle markeringen av lovens 50 årsjubileum i juni vil føre til at den blir mer synelig og at den blir tatt i bruk, spesielt i forbindelse med arealplanlegging/-disponering, for å sikre allemannsretten og for fremme av friluftsliv.

Seminaret ble arrangert av Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Trondheimsregionens Friluftsråd.

KOMMUNEDELPLAN LNF, MELHUS KOMMUNE

Melhus kommune sendt i 2007 forslag til Kommunedelplan LNF (forkortelsen står for landbruk, natur og friluftsliv) ut på høring. Forslaget er en omfattende og viktig plan på for natur- og friluftslivsinteressene og for allmennhetens muligheter for friluftsliv, fordi den skal erstatte gjeldende arealdel til kommuneplanen. Arealdisponering, lokalisering av byggeområder og andre inngrep i LNF-områdene vil være helt avgjørende for framtidens friluftsliv: allmennhetens tilgjengelighet natur- og friluftsområdene vil vi ha og hvordan blir natur- og friluftsopplevelsen. Trondheimsregionens Friluftsråd har avgitt en fylldig uttalelse til forslaget.

Lov om friluftsliv (friluftslven) er et viktig juridisk grunnlag ved utarbeidelse av planer, spesielt viktig i arealplaner, hvor friluftslvens formålsparagraf må vektlegges:

Formålet med denne loven er å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmennheten rett til ferdse, opphold m.v. i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes.

Formålsparagrafen viser den tosidige oppgaven som loven skal ha:

- a) å verne naturgrunnlaget for friluftslivet
- b) å sikre allmennhetens rett og muligheter til å utøve friluftsliv

Det hadde vært ønskelig at foreslåtte tiltak i forslaget til kommunedelplan LNF hadde vært konsekvensvurdert ut fra friluftslvens formål.

Følgende temaer i planen og planbestemmelsene vurderes til å være de viktigst for natur- og friluftslivsinteressene:

- Arealbruken langs vann og vassdrag
- Arealbruken i natur- og friluftsområdene - bygging av hytter/fritidsbebyggelse og adkomstveger
- Motorferdse i natur- og friluftsområdene – faste løyper for snøskuter

Trondheimsregionens Friluftsråd har tilrådd at:

- For å ivareta naturgrunnlaget og allmennhetens tilgang til ferdse og opphold ved vann og elver bør det derfor være byggeforbud i 100-metersbeltet ved vann og elver. Der hvor offentlig vei og jernbane ligger i 100-metersbeltet og representerer en naturlig grense for byggeforbudet er det naturlig og akseptabelt at grensen er under 100-meter. Et slikt byggeforbud er spesielt viktig i et langsiktig perspektiv og avgjørende for hvilke friluftsområder og tilgang til strandsonen vi vil levere videre til kommende generasjoner.
- For alle nye hytteområder/hyttebebyggelse bør det være bestemmelser om reguleringsplan for å sikre natur- og miljøkvalitetene, landskapskvalitetene, tekniske inngrep, kanalisering av ferdse, sikre kulturminner m.m.
- Foreslått område for spredt hyttebygging i Flåmarka med inntil 25 hytter og bestemmelsen om at det kan bygges veg inn i dette hytteområdet bør ta ut av planen.
- Foreslått hytteområde vest for Håen bør tas ut av planen. Eventuell ny hyttebygging i områdene ved Håen bør lokaliseres i områdene nord for Håen i tilknytning til eksisterende hyttebebyggelse.

- Det bør vurderes å flytte foreslått spredt hyttebebyggelse nord for Skolda (10 hytter) til området sør/øst for Skolda hvor det er god adkomstveg.
- I bestemmelsene for spredt hyttebygging bør det settes en grense for bruksareal på 80m².
- For øvrige områder foreslått avsatt til hyttebygging etter reguleringplan bør det foretas en gjennomgang av lokaliseringen i forhold til adkomst og egnethet. Det bør utarbeides retningslinjer for hvilken type hyttebebyggelse som kan tillates i disse områdene og krav til teknisk infrastruktur.
- Grunneierlagenes forslag til faste løypetraseer bør tas ut av planen siden de er i strid med gjeldende lovverk. Forslaget er uansett så omfattende at det vil være helt uakseptabelt i forhold til natur- og friluftinteressene. Det vil også være i strid med friluftslovens formål.

KOMMUNEDELPLAN FOR GAULA, MELHUS KOMMUNE

Trondheimsregionens Friluftsråd har i 2007 uttalt seg til forslag til Kommunedelplan Gaula i Melhus kommune. Planforslaget bygger på arbeidet med Forvaltningsplan for Gaula, vedtatt 10.05.06. Det er ikke gjort vesentlige endringer i forhold til denne planen, dvs planens avgrensning, strekningsinndeling og klassifisering er helt i tråd med forvaltningsplanen.

Forslaget til Kommunedelplan for Gaula er, som forvaltningsplanen, næringsorientert og da med særlig vekt på Gaula som turistmagnet, landets beste lakseelv og "Merkevaren Gaula". Det foreslås et vassdragsbelte varierende fra 5 til over 100 meter. Det innebærer forslag om at en rekke tiltak/inngrep kan bli tillatt i 100 meters-sonen som i utgangspunkt er den grensen som er ansett som nødvendig for å ivareta verneverdiene i vassdraget.

Gaula er også et viktig regionalt område for friluftsliv, naturopplevelse og rekreasjon. Det har stor betydning for befolkningens trivsel og helse som igjen har stor samfunnsøkonomisk betydning. Denne verdien burde ha vært tatt inn i saken og avveide i vurderinger av konsekvensene av tiltak og arealdisponering, spesielt i forhold til foreslåtte byggeområder.

Gaula er et vernet vassdrag hvor det må være et overordnet mål å ivareta de nasjonale verdiene i vassdraget og unngår tiltak som reduserer verdien for landskap, naturvern, friluftsliv, vilt, fiske, kulturminner og kulturmiljø. Et vassdrag med inngrepsfritt vassdragsbelte vil være et kvalitetsmerke som er av stor verdi for alle også for de som kommer til vassdraget for å fiske laks. Trondheimsregionens Friluftsråd har tilrådd at

- Planens avgrensning bør settes til 100 meter for å ivareta natur- og friluftinteressene langs Gaula og verneverdiene i Gaulavassdraget. Med de inngrep som allerede er gjort langs Gaula vil det være naturlig og akseptabelt å sette avgrensningen til under 100 meter der hvor offentlig vei og jernbane er et naturlig avgrensning samt for områder som ligger i 100 metersbeltet som er regulert til andre formål.
- Campingvogner, hytter og servisebygg bør hovedbestemmelse plasseres utenfor vassdragsbeltet. Dersom det i forbindelse med næringsvirksomhet knyttet til laksefiske gis tillatelse til bygninger i vassdragsbeltet må de ikke plasseres nærmere vassdraget enn 50 meter. Gapahuker bør ikke kunne plasseres nærmere vassdraget enn 20 meter.
- Prinsippene for universell utforming må legges for alle tiltak/inngrep som gjennomføres i vassdraget.

STRANDSONEN VED ÅNØYA MÅ SIKRES MOT NEDBYGGING

Det er kommet flere søknader om dispensasjon fra byggeforbudet i 100 metersbeltet på Sagberget ved Ånøya i Melhus og Skaun kommuner. Det er ønsket å bygge boliger og næringsbygg.

Friluftsrådet mener at disse søknadene ikke bør imøtekommes. En eventuell omdisponering av områder avsatt til landbruk, natur og friluftsliv i strandsonen til bolig og næringsformål er en så stor endring av arealformål at det bør behandles ved revisjon av kommuneplanens arealdel. Sagberget er et idyllisk område som kan sies å være et av de fineste områdene ved Ånøya.

Området er mye brukt, og det har mange gode og viktige kvaliteter for utøvelse av friluftsliv.

Landskapet og landskapsbildet er en av disse kvalitetene. Sagberget er derfor et område av særlig interesse og verdi for friluftlivet. Denne verdien vil øke i framtiden fordi befolkningen i både Melhus og Skaun kommune vil øke, og det vil da være behov for gode friluftslivsområder. Derfor må ikke dette området bygges ned.

REGULERING AV FLYSPORTFELT PÅ FREMO I MELHUS

Friluftsrådet har i 2007 behandlet spørsmål om utarbeiding av reguleringsplan for flysportfelt på Fremo i Melhus kommune.

Det området som nå er aktuelt å bruke til flystripe berører ikke allmennhetens friluftslivsinteresser. Friluftslivet vil eventuelt bli berørt av støyforurensning fra aktiviteten ved flysportsfeltet. Det gjelder for friluftsbuiken ved Langvatnet, i Flåmarka og Vassfjellet – alle viktige områder for friluftsliv. I perioden mars-juni vil det være størst aktivitet på flysportsfeltet. Det er også den perioden hvor det er mest bruk av omliggende friluftsområder. Flyaktivitet tilsvarende vel 3000 bevegelser i de travleste 3 månedene vil kunne medføre betydelig støyforurensning i friluftsområdene.

For at friluftslivsinteressene i området skal kunne ivaretas må det dokumenteres at støynivået i omliggende friluftsområder blir akseptabel i forhold til friluftsbuiken. Andre konsekvenser for miljøet og naturopplevelsen i området, spesielt ved Langvatnet, må også utredes.

I høringsbrevet fra Melhus kommune er det bedt om at høringsinstansene spesielt vurderer det forhold at det i området er to vannverk som tar ut grunnvann fra området.

På Fremo er det store og viktige grunnvannsressurser som det er viktige å ivareta og verne om. Et luftsportsfelt i område vil bli et regionalt anlegg for årtier framover med ganske stor aktivitet både i lufta og på bakken bl.a. kjøring til og fra anlegget. Risikoen for forurensning er tilstede.

Grunnvannet er en så viktig ressurs at det er svært betenkelig å lokalisere tiltak/aktiviteter som kan medføre forurensning på området.

Vedleggene til saken viser at det er betydelig motstand i området mot å anlegget et luftsportsfelt på Fremo. Det vil kunne medføre at det i framtiden ikke vil bli mulig å få til nødvendige/ønskede utvidelser bl.a. som følge av nye/endrede krav fra luftfartsmyndighetene.

Ut fra en helhetlig vurdering av saken er friluftsrådets konklusjonen at Fremo ikke er et velegnet sted for lokalisering av et regionalt luftssportsenter, og det omfattende arbeidet med reguleringsplan og konsekvensutredninger derfor bør ikke igangsettes som omsøkt.

BUVIKAFJÆRA FRILUFTSLIVSOMRÅDE

Buvikfjæra vest for utløpet av Vigda er i 2007 sikret som friluftslivsområde. Dermed er et viktig område i strandsonen sikret for friluftslivet. Området er opparbeidet med gressområder, tursti og rasteplass. Her kan vi oppleve fjorden og et rikt fugleliv. Det er Skaun kommune som har søkt om sikring, og som skal ha ansvaret for driften.

STRANDSONEN VED VASSDRAG MÅ IKKE NEDBYGGES

Trondheimsregionens Friluftsråd ser med bekymring på et økende søknader om utbygging i strandsonen ved vann og elver. Friluftsrådet har derfor frarådd at det gis dispensasjon til midlertidig plassering, fram til 2017, av campingvogn og spikertelt ca 10 meter fra Gåslandsvatnet i Melhus kommune.

REGULERINGSPLAN FOR MURUVIK PUKKVERK I MALVIK KOMMUNE

Trondheimsregionens Friluftsråd mener at omsøkte tiltaket representerer et betydelig naturinngrep som får store virkninger for miljø, naturressurser og samfunn. En eventuell etablering av pukkverk og grusuttak vil legge beslag på et areal på 199 daa. Det er bare 1 daa mindre en det som automatisk utløser konsekvensutredning (KU) i henhold til forskriften om konsekvensutredninger.

Trondheimsregionens Friluftsråd mener at tiltaket er så omfattende at det bør konsekvensutredes iht forskriften, og beklager at Malvik kommune ikke har stilt krav om KU til tiltakshaver.

Trondheimsregionens Friluftsråd tilrådte at regulering av område for Muruvik pukkverk/næringsområde som omsøkte utsettes, og at arealbruken i området behandles og vedtas ved revisjon av kommuneplanens arealdel i henhold til planprogrammet.

Dersom foreliggende forslag til reguleringsplan med bestemmelser realitetsbehandles tilrår Trondheimsregionens Friluftsråd at driftstidene i forslag til Reguleringsbestemmelser Muruvik pukkverk 13. september 2006, pkt. 6.1.2 endres til:

- sprengning, boring, knusing og sortering i pukkverket er tillatt
- mellom kl. 07.30 – 17.00 mandag - fredag
- øvrig drift er tillatt mellom kl. 07.00 – 20.00 mandag – fredag og lørdager mellom
- kl. 08.00 – 13.00
- det skal ikke foregå virksomhet av noen art på søndager, hellig- og høgtidsdager
-

IGANGSATT PLANARBEID MED SIKTE PÅ VERN AV SKOG SOM NATURRESERVAT

Jervfjellet og områdene rundt er ett av 11 områder som vurderes vernet som naturreservat. Disse områdene er et viktig friluftsområde i Trondheimsregionen.

Jervfjellet er mye brukt til friluftsliv både sommer og vinter. Områdets betydning for fremme av friluftsliv vil øke i framtiden. Friluftsrådet mener at friluftsliv bør tas inn i formålet ved et eventuelt vern av området.

Trondheimsregionens Friluftsråd mener det ved et eventuelt vern av skogsområder i Jervfjellet ikke må innføres forbud mot tilrettelegging for friluftsliv, organisert bruk, preparering av skiløyper med løypeprepareringsmaskin/scooter eller nødvendig nyttetransport.

Dersom vernemyndighetene vil fremme forslag til begrensninger i forhold til dagens friluftsbruk og de rettigheter allmennheten har i henhold til friluftsløven, må det dokumenteres hvilke skader denne bruken vil ha i forhold til verneformålet, og om disse forhold er så tungstveiende at friluftsløven og allemannsretten kan settes til siden.

VERN AV JERVFJELLET I MALVIK – NATURRESERVAT

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår skogsområder rundt Jervfjellet vernet som del av plan for vern av skog i Statskogs eie. Jervfjellet og områdene rundt er et viktig friluftsområde i Trondheimsregionen som har en befolkning på over 200.000 innbyggere. Jervfjellet er mye brukt til friluftsliv både sommer og vinter. Områdets betydning for fremme av friluftsliv vil øke i framtiden. Trondheimsregionens Friluftsråd har uttalt at det er viktig at vi tar vare på mer skogareal, men det må ikke skje på en slik måte at det reduserer og hindrer tur- og aktivitetsmulighetene for befolkningen. Det vi trenger i vår tid er mer fysisk aktivitet av alle slag i så vel uorganiserte som organiserte former. Dette er også et klart politisk mål og satsingsområde, ikke minst i folkehelsesatsingen.

Trondheimsregionens Friluftsråd mener at friluftslivsinteressene ikke er godt nok ivaretatt i forslaget til forskrift for Jervfjellet naturreservat. Friluftsliv bør være en del av formålet ved et eventuelt vern. Det må ikke innføres forbud mot tilrettelegging for friluftsliv, organisert bruk, preparering av skiløyper med løypeprepareringsmaskin/scooter eller nødvendig nyttetransport. I tråd med dette har friluftsrådet fremmet forslag om endring av forskriften.

Trondheimsregionens Friluftsråd mener at forslaget til forskrift for Jervfjellet naturreservat må endres slik at området fortsatt kan fungere som det viktige friluftsområde det er og vil bli i framtiden. Hvis ikke må området tas ut av verneplanen.

Forslaget er fra fylkesmann / Direktoratet for naturforvaltning er sendt til Miljøverndepartementet med en del av friluftsrådets tilrådninger innlagt.

FORSLAG TIL NY REGULERINGSPLAN FOR LIAN OG KYSTADMARKA I TRONDHEIM

Trondheimsregionens Friluftsråd mener at forslag til ny reguleringsplan for Lian og Kystadmarka ivaretar friluftslivsinteressene i området. Friluftsrådet har ingen merknader til forslaget til plan. Friluftsrådet tilrår imidlertid at Trondheim kommunen går aktivt inn for å kjøpe opp hytter/fritidsboliger når disse kommer på ordinært salg, eller etter avtale med grunneier. Dette gjelder spesielt eiendommer som ligger i eller nært løyper og grøntdrag og som i denne sammenheng har størst verdi for friluftslivet.

For å få bedre oversikt over mulighetene for friluftsliv nå og tilrettelegging i framtiden, mener friluftsråd at plankartet bør innholde alle eksisterende turstier, turveger og skiløyper, for eksempel tursti rundt Lianvatnet, turveg/skiløype rundt Haukvatnet, den gamle VM-løypa (fra jr. VM), og at det bør fremgå hva som er eksisterende turstier/turveger/skiløyper og hva som er nytt.

4 VANNOMRÅDER I TRØNDELAG KLARE FOR OPPSTART

På oppstartsmøte i vannregion Trøndelag 8. mars ble Gaula, Nidelva, Stjørdalselva og Foldafjorden valgt som første vannområder. Disse områdene skal det lages forvaltningsplaner for innen 2009. Øvrige vannområder i Trøndelag startes opp fortløpende fra og med neste år, men rekkefølgen er ikke bestemt ennå. Mer om arbeidet i vannregion Trøndelag og myndighetens arbeid for helhetlig vannforvaltning ligger på internett <http://www.vannportalen.no>. Friluftsrådet er medaktør i det videre arbeidet i vannregion Trøndelag.

TILTAK I STRANDSONEN VED SELBUSJØEN MÅ AVKLARES I KOMMUNEPLANEN

Trondheimsregionens Friluftsråd har uttalt seg til søknad om dispensasjon til flere tiltak ved Selli aktivitetssenter som ligger ved Selbusjøen.

Trondheimsregionens Friluftsråd tilrår at søknaden om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for utbyggingstiltak ved Selli aktivitetssenter Selbusjøen ikke imøtekommes.

Eventuelle nye tiltak og økt aktivitet i 100 m-beltet i strandsonen ved Selbusjøen bør behandles og avklares i kommuneplanens arealdel, i kommunedelplan for områdene ved Selbusjøen og/eller i en strandsonerplan for Selbusjøen som foreslått av Trondheimsregionens Friluftsråd i uttalelse til høringsutkast til planprogram for revisjon av kommuneplanen.

Dersom Klæbu kommune mener at det foreligger grunn til å dispensere fra bestemmelsen om forbud mot bygging i kommuneplanen, og vil tillate ny og utvidet aktivitet og nye inngrep i strandsonen ved Selli aktivitetssenter ved Selbusjøen, må det utarbeides reguleringsplan med rekkefølgebestemmelser for området.

KOMMUNEPLANENS AREALDEL FOR TRONDHEIM KOMMUNE

Friluftsrådet har uttalt seg til høringsutkastet til kommuneplanens arealdel for Trondheim for perioden 2006-2018.

I og med at forslaget til Kommuneplanens arealdel er en begrenset revisjon av planen med vekt på å sette av nye arealer til nærings- og boligutvikling, berører det i liten grad friluftslivsinteressene.

For friluftslivet er det viktig at markagrenen er uendret og at byggeforbudet i 100 m-beltet i strandsonen og langs vassdragene står fast. Det er viktig at disse grensene håndheves strengt i planperioden.

Framtidig boligutvikling vil etter planen i stor grad skje øst og sør i byen. Det vil medføre behov for bedre muligheter for friluftsliv og adkomst til markaområdene øst og sør. På grunn av restriksjonene ved og rundt Jonsvatnet vil dette føre til økt behov for tilrettelegging i Strindamarka, og det vil føre til økt bruk av Malvikmarka, Jervfjellområdet, Nordmarka i Klæbu og Vassfjellet.

Det er viktig at tiltak for fremme av friluftsliv og god livskvalitet for de som bosetter seg i disse områdene, tilrettelegges/opparbeides i takt med boligutbyggingen. Det bør skje i samarbeid med nabokommunene gjennom friluftsrådet og innarbeides i kommunens plan for friluftsliv.

Trondheimsregionens Friluftsråd har tidligere gått imot fortsatt og utvidet drift av Lia pukkverk. Området er et viktig friluftsområde som vil få større betydning i framtiden med økt befolkning i denne delen av byen. Et pukkverk representerer et stor og langsiktig inngrep (100 års perspektiv) som hindrer friluftsliv og forringer naturopplevelsen. Dette er et tiltak som ikke bør lokaliseres med så stor nærhet til tettbebyggelsen som her. Lia bør avsluttes i 2010 som tidligere vedtatt. Det vil være mindre konfliktyllet med utvidet uttak i Sjøla og Vassfjellet.

Strandsonen er viktig både regionalt og nasjonalt. Strandsonerplanen for Trondheimsregionen som er del av fylkesdelplan "Ny giv" har et regionalt arealsikringsprogram som det er viktig at kommunen følger opp.

Tilgang og tilgjengelighet til områder i strandsonen på Byneshalvøya bli bedre. Følgende usikrede områder som anses som viktige regionale friluftsområder er med i det regionale arealsikringsprogrammet: Klefstad, Flakkvika, Byabukta og Vevik/Mule

Det er derfor viktig at man nå sikrer strandområdene ved Rye (Byabukta og Buktafjæra) ved langsiktig leieavtale eller ved erverv. For de andre områdene bør det settes opp et program for sikring ved leieavtaler eller erverv.

De områder som Trondheim kommune har vernet rundt Geitfjellet bør tas inn i plankartet.

For øvrig bemerkes at Bymarka naturreservat som ble utvidet i 2005, står med de gamle grensene på plankartet. Under punkt 2.4.20 Drikkevann, side 15 i plandokumentet bør det tas inn at

Trondheim kommune har gjort vedtak om at Benna i Melhus kommune skal være reservedrikkevannskilde, og at dette vil innebære at området frigis til friluftslivsaktivitet.

SIKRING AV AREALER TIL FRILUFTSLIV PÅ LADE I TRONDHEIM

Friluftsrådet har oppfordret Trondheim kommune ved ordfører Rita Ottervik til å kjøpe en eiendom på Lade på ca. 1,5 daa som er lagt ut for salg. Sikring av eiendommen bør skje ved hjelp av statlige sikringsmidler. Eiendommen ligger inntil Østmarkneset friluftsområde ved NGU som ble sikret i fjor, innenfor et regulert friområde og er avsatt som eksisterende grønnstruktur i kommuneplanens arealdel. Beliggenheten ved Østmarkneset Friluftsområde og ved Ladestien

med en nydelig utsikt over Trondheimsfjorden, gjør at sikring av eiendommen vil være svært positivt for friluftslivet og for allmennhetens tilgang til områder langs fjorden. Ordføreren har fulgt opp friluftsrådets oppfordring. Arbeidet med sikte på sikring av eiendommen til friluftslivsformål ved statlige sikringsmidler er igangsatt. Friluftsrådet håper på en løsning til fordel for friluftslivet.

FORSLAG TIL NY FORSKRIFT OM HUNDEHOLD I TRONDHEIM KOMMUNE

Trondheim kommune har, med bakgrunn i konflikter mellom hundehold og andre samfunnsinteresser, utarbeidet forslag til ny forskrift om hundehold i Trondheim kommune. Hundelovens bestemmelser om at det er absolutt båndtvang fra 1. april til 20. august båndtvang har erstattet bestemmelsene i kommunens politivedtekter. Utenom denne perioden kan kommunen lage egne bestemmelser om båndtvang.

Trondheimregionens Friluftsråd har uttalt seg til forslaget. Friluftsrådet mener det på områder som er allment benyttet som tur- og rekreasjonsområder, og for å unngå skader på natur, dyreliv og konflikter med turfolk, bør være båndtvang hele året: i 100meter ved Jonsvatnet og ferdsel på vatnet når det er islagt, i Nidelvkorridorens 100meters-beltet til kommunegrensen til Klæbu, på Ladestien og friområdene/friluftsområdene i strandsonen fra Ladehammeren, rundt Ladehalvøya til kommunegrensen mot Malvik

Friluftsrådet foreslår at det innføres utvidet båndtvang på de mest brukte turvegene og skiløypene i markaområdene hvor vi har fått mest tilbakemeldinger på konflikter mellom turgåere og hundeholdere med løse hunder. Det gjelder strekningen Fjellseter – Elgsethytta, Smistad – Rønningen, Lian – Grønli og Bekken – Estenstadhytta. På disse strekningene er det mange turgåere. Av hensyn til sikkerhet, trygghet og ro er det nødvendig at hunder holdes i bånd på disse strekningene hele året.

Hundeloven (gjeldende fra 2004) har til formål å bidra til å fremme et hundehold som ivaretar hensyn til sikkerhet, trygghet, alminnelig ro og orden. Den gir regler for hvordan hundeholdet skal utøves av den enkelte for å vareta slike hensyn. Videre gir loven regler for hvordan enkeltpersoner og det offentlige kan forholde seg til hundehold som ikke gir tilstrekkelig sikkerhet, trygghet, alminnelig ro og orden. Hundeholder skal påse at hund ikke farer mot, hopper, forfølger eller stiller seg i veien for folk som ikke godtar dette. Har en hund dette for vane, skal den bli holdt i bånd på steder som er åpne for allmenn ferdsel også i de tider det ikke er båndtvang.

TERRENGINNGREP FOR BYGGING AV PARKERINGSPLASS VED VASSFJELLET SKISENTER – KLÆBU KOMMUNE

Det ble søkt om dispensasjon fra kommuneplanen i Klæbu for vesentlig terrenginngrep med tanke på utvidelse av parkeringsarealet til Vassfjellet Skisenter. Det aktuelle området, Litjvollåsen, er i kommuneplanen avsatt til Landbruk- natur og friluftsområde. Området det søkes om, går delvis innenfor regulert område og dels utenom. Omsøkt uregulert areal er på ca. 7 dekar, mens det totale terrenginngrep berører ca. 24 dekar. Det er tenkt bruk som masseuttak over en 2-års periode og gradvis opparbeidelse til parkeringsareal. Det foreligger ingen vurderinger av konsekvensene av masseuttaket for natur, dyreliv og friluftslivet i området, støv, støy og transport eller til hvilke tider det skal være uttak, sprenging, hvor skal det være eventuell knusing og utkjøring.

Trondheimsregionens Friluftsråd mener det er merkelig at man behandler et tiltak som representerer et så vesentlig naturinngrep som dispensasjon fra reguleringsplan og kommuneplan uten vurdering av konsekvensene når det er under innføring krav om reguleringsplan for uttak av masse/oppfylling i arealer avsatt til formålet i den nye kommuneplanen som er på høring. Trondheimsregionens Friluftsråd anbefaler at det ikke gis dispensasjon som omsøkt før det foreligger en samlet plan for tiltaket med vurderinger av konsekvensene og krav som stilles til bl.a. uttak (driftsplan), utkjøring av grus, krav til ifylling, naturtilpasset utforming og opparbeidning av parkeringsplassen og den nye adkomstvegen bl.a oppdeling av parkeringsplassen i flere plata (som vil dempe negative terrengvirkninger), skjerming av området ved at trær står igjen eller plantes, oppdeling av området med rabatter med trær og lignende.

NYTT PLANFORSLAG VEDRØRENDE MASSEUTTAK / MASSEINNTAK I ELVEKORIDOREN VED CUBA – MELHUS KOMMUNE.

Det er søkt om regulering av et 37 dekar stort område ved Gaula i Melhus for masseuttak og masseinntak og med tanke om avslutning i 2011. Trondheimsregionens Friluftsråd mener masseuttak og masseinntak i elvekoridoren til Gaula ikke er forenlig med vedtatt arealdisponering for området. Elvekorridoren langs Gaula må sikres mot inngrep og tiltak som forringer områdenes kvaliteter som natur- og friluftsområder.

KOMMUNEPLANS AREALDEL 2007-2019 – SKAUN KOMMUNE.

Trondheimsregionens Friluftsråd mente forslaget til Skaun kommuneplanens arealdel med bestemmelser ivaretar, på mange områder og en positiv måte allmennhetens friluftsinnteresser ved målsettingen om at friluft- og rekreasjonsområdene skal tas vare på og utvikles, og at det langs strandsonen og rundt sjøer og vassdrag skal tilgjengeligheten for allmennheten beholdes. Skal målene nås må kommunen ikke tillate nye tiltak i strandsonen, ved sjøer og vassdrag. Her må arealene områdene sikres for fremtida, fellesskapet og allmennhetens bruk.

KOMMUNEPLANENS LANGSIKTIGE DEL 2007-2018 – KLÆBU KOMMUNE.

Trondheimsregionens Friluftsråd mente forslaget til langsiktig del av kommuneplan i Klæbu ivaretar mange viktige områder og premisser for et aktivt friluftsliv. Friluftsrådet ser likevel med bekymring på at det aktivt skal praktiseres en liberal holdning til, spesielt til næringsetableringer, i LNF- områder i Klæbu uten at det foreligger helhetlige konsekvensutredede planer for grøntområdene. Det bør også snarest utarbeides en strandsonerplan for Selbusjøen og Bjørsjøen. 100meters- beltet langs Nidelva, Selbusjøen og Bjørsjøen er viktige for fremtidens friluftsliv og bør opprettholdes som inngrepsfrie områder. Alle inngrep, slik som masseuttak, påvirker landskap og natur, og endrer dermed betingelsene for friluftsliv og naturopplevelse.

HAVSTEIN VESTRE, TRONDHEIM

I området nord for Statsråd Kroghs veg og østover til Havsteinbakken bør det ikke foretas andre inngrep enn det som må gjøres for å tilrettelegge en 9 hulls golfbane. Dette for å bevare det åpne landskapet, landskapsbildet og preget av kulturlandskap. Det vil derfor ikke være akseptabelt at klubbhus bygges vest for steinbua. Klubbhus, parkering og andre tekniske bygg og serviceinstallasjoner bør lokaliseres vest for Statsråd Kroghs vei ved låven der det nå er parkering og et servicebygg, sier friluftsrådet til meldingen om igangsatt reguleringsplanarbeid.

OPPLEVELSESSENTER VED SVEAN, KLÆBU

Friluftsråd har ingen merknader til nytt forslag til reguleringsplan for opplevelsessenter ved Svean. Det er positivt at det nå foreslås at eventuelle bygninger til kurslokaler, konferanser, overnatting og vaktmesterleilighet ikke kan føres opp på området som var Svean bad, men henvises lenger bort fra elvebredden. De råd som friluftsrådet gav ved forrige behandling er i hovedsak imøtekommet. Det er positivt at det nå fremmes et forslag til regulering av området som i større grad ivaretar allmennhetens friluftsinnteresser.

REGULERINGSPLAN FOR ØYSAND

Trondheimsregionens Friluftsråd har uttalt seg til forslag til reguleringsplan for del av Øysand vest. Det er den delen av området hvor det er badestrand og camping. Øysand er en viktig badestrand i Trondheimsregionen både på grunn av sin størrelse, beliggenhet, de naturgitte forhold og nærheten til naturvernområdene i Gaulosen. Området er viktig som friluftsområde med rike muligheter for naturopplevelser. Det er derfor svært positivt at det nå er utarbeidet ny reguleringsplan for friluftsområdet og tilsagn om statlig erverv. Det er helt avgjørende at vi nå får en reguleringsplan for strandområdet på Øysand som i hovedsak ivaretar allmennhetens interesser i et langsiktig perspektiv og at andre interesser innrettes etter dette.

ØKT PRESS PÅ STRANDSONEN VED VASSDRAGENE

Friluftsrådet registrerer et økt press på strandsonen ved vann og elver i form av søknader til medlemskommunene om tillatelse til oppføring av hytter og/eller økt aktivitet ved utvidelse av eksisterende bebyggelse.

Allmennhetens interesser må ivaretas. Allmennheten må sikres tilgang til strandsområder og fri ferdsel langs vassdragene – det er spesielt viktig for å ivareta framtidige generasjoner interesser. Det er derfor svært viktig at strandsonen ved vassdragene sikres mot nedbygging. Generelt sett bør det ikke tillates bebyggelse i vassdragenes 100 meters-belte.

I uttalelser til slike saker tilrår friluftsrådet at det ikke gis tillatelse til tiltak i 100 metersbeltet til vann og elver.

MER AV SPILLEMIDLENE TIL TILRETTELEGGING FOR FRILUFTSLIV

Trondheimsregionens Friluftsråd mener at mer av spillemidlene i Sør-Trøndelag bør gå til tilrettelegging for friluftsliv. Saken ble tatt opp med Fylkesutvalget/fylkesfriluftsnemnda på fellesmøte 26.juni.

Spillemidler er et viktig virkemiddel for å øke den fysiske aktiviteten i befolkningen ved å tilrettelegge for friluftsliv. Turstier/-veger er blant de desidert mest brukte anleggene til fysisk aktivitet og det har vært stor bruk av friluftsområdene med årets fine sommer.

Vi har kanskje ikke tradisjon for at kommuner/organisasjoner tar ansvar for bygging av turstier/-veger og annen tilrettelegging for friluftsliv, men det kan det gjøres noe med.

Fylkeskommunen bør oppfordre og medvirke til at kommuner/organisasjoner øker sin innsats for fremme av friluftsliv ved at fylkeskommunen vedtar en målsetting om at minst 10 % av spillemidlene skal gå til friluftsanlegg og prioriterer søknader om tilskudd ut fra dette. Det vil kunne gi økt innsats for fremme av friluftsliv og økt fysisk aktivitet.

IDRETTSPOLITISK MANIFEST

Trondheimsregionens Friluftsråd uttalt seg til forslaget til idrettspolitisk manifest for Trøndelag.

Friluftsrådet ser det som positivt at Trøndelagsrådet har tatt initiativ til et idrettspolitisk manifest for Trøndelag, og at Trøndelagsrådet dermed vil forplikte seg til styrket innsats for å nå det uttalte målet om å stimulere til idrett og aktivitet for hele befolkningen.

Dersom man ønsker å øke den fysiske aktiviteten i hele befolkningen i trøndelagsfylkene i tråd med det første punktet i forslaget til idrettspolitisk manifest, må det også satses på økt friluftslivsaktivitet og uorganisert fysisk aktivitet.

Saken følges opp gjennom flere prosjekter, deriblant at friluftsrådet er med på utvikling av den "fysiske skolesekken" og andre tiltak som beskrevet i det Idrettspolitiske manifest.

Vedlegg 2

Trondheimsregionens friluftsråd

Driftsregnskap 2007

	Budsjett 2007	Regnskap 2007
Utgifter:		
Lønn:		
Lønn fast stilling inkl feriepenger	365 000	481 793
Overtid	15 000	12 996
Godtgjørelse til tillitsvalgte	50 000	55 583
Innskudd TKP	38 000	47 623
Personforsikring	1 000	966
Arbeidsgiveravgift	64 000	82 924
	533 000	681 888
Kontorutgifter:		
Kontormateriell	16 000	6 185
Servering/møteutgifter	10 000	26 315
Annet forbruksmaterieill	45 000	84 857
Post, banktjenester, telefon	10 000	4 189
Annonser, reklame	40 000	82 824
Opplæring, kurs	190 000	179 541
Utg og godtgj for reiser,diett,bil m.v.-oppg.pl.	30 000	8 181
Telefongodtgjørelse	3 000	376
Transport/drift av egne transportmidler	30 000	53 907
Yrkesskadeforsikring	1 000	1 105
Husleie, leie lokaler	143 000	151 978
Avgifter, gebyrer og lisenser	35 000	35 503
Andre konsulenttjenester	10 000	
	563 000	634 960
Overføringer:		
Merverdiavgift	50 000	46 236
Overføringer til kommuner:	868 000	
Malvik kommune		169 000
Melhus kommune		60 000
Skaun kommune		125 000
Klæbu kommune		136 000
Trondheim kommune/bydrift		160 000
Klæbu historielag		
Skaun IL		16 000
Trondhjems Skiklub		7 000
Melhus IL trimavd.		37 725
Tilskudd Malvik J/F		22 000
Tursti Stavsjøen		8 000
Skogselskapet i Trøndelag		10 000
Trønderbrazz		
Sør-Trøndelag idrettskrets		35 981
Rådets driftsutgifter	2 014 000	2 149 789

	Budsjett 2007	Regnskap 2007
Inntekter:		
Salgsinntekter og refusjoner:		
Inntekter kursavgifter/arrangementer	100 000	105 250
Annet salg utenfor avg.omr	5 000	80 240
Oppdrag for Tr.h. Bydrift iht. avtale	30 000	
Salgsinntekter	135 000	185 490
Refusjon andre		65 000
Mva-kompensasjon		
Refusjon mva	40 000	46 236
Intern overføringsinnt.		20 000
Refusjoner	40 000	131 236
Overføringer fra stat og kommune:		
Andre statlige overføringer	540 000	605 000
Overføring fra fylket	285 000	452 500
Overføring (medlemskontingent) fra kommuner:		
Malvik kommune	55 000	55 449
Klæbu kommune	24 000	24 633
Melhus kommune	64 000	64 368
Skaun kommune	27 000	27 950
Trondheim kommune	714 000	727 785
Overføring fra andre	160 000	151 431
Overføringer	1 869 000	2 109 116
Rådets driftsinntekter	2 044 000	2 425 842
Brutto driftsresultat	30 000	276 053
Renteinntekter		30 000
Netto driftsresultat	30 000	329 685
Årsoppgjørdisposisjoner:		
Fremføring overskudd 2006		151 315
Fremføring overskudd 2007		124 738
Likviditetsreserve		53 632

VEDTEKTER FOR TRONDHEIMSREGIONENS FRILUFTSRÅD

1. Medlemmer

Trondheimsregionens friluftsråd er et interkommunalt samarbeidsorgan bestående av Klæbu, Malvik, Melhus, Skaun og Trondheim kommune. Friluftsrådet er et eget rettssubjekt og kommunene er ikke ansvarlig for rådet sine plikter ut over den årlige medlemskontingent.

2. Formål

Rådets oppgave er i samarbeid med fylkesfriluftsnemnd, regionplanrådet, kommuner og andre interesserte å virke for:

- A. Sikring, tilrettelegging og drift av områder for friluftsliv.
- B. Større forståelse for friluftsområdenes betydning, bedre friluftskultur og utbredelse av friluftsliv.

3. Organisasjonsform

Rådet består av 7 medlemmer. Kommunene Klæbu, Malvik, Melhus og Skaun oppnevner hver 1 medlem med varamedlem, Trondheim kommune oppnevner 3 medlemmer med varamedlemmer. Medlemmer og varamedlemmer oppnevnes av kommunestyrene. Oppnevningen gjelder for kommunestyrets funksjonstid.

Rådet velger selv blant sine medlemmer leder og nestleder, som ikke bør være fra samme kommune. Slike valg gjelder for 2 år.

Leder kaller inn rådet til møte når det anses nødvendig eller når et medlem forlanger det. Sakliste skal vedlegges innkallingen til møtet. Rådet er beslutningdyktig når minst 5 medlemmer er til stede. I alle saker av økonomisk karakter skal avgjørelsen skje med 2/3 flertall. Øvrige saker avgjøres med simpelt flertall.

Over rådets forhandlinger føres protokoll. Protokollutskrift sendes medlemskommunene etter hvert møte.

4. Utvalg, komitèer, administrasjon

Innen rådet kan det opprettes et arbeidsutvalg som skal bestå av leder og 2 medlemmer. De velges av rådet for 1 år av gangen. Arbeidsutvalget kan ikke treffe bindende avgjørelse medmindre rådet i forutgående møte har gitt fullmakt til dette.

Rådet har anledning til å oppnevne komitèer og personer til å bearbeide spesielle saker.

Rådet ansetter daglig leder og annen nødvendig hjelp innenfor det arbeidsprogram og budsjett som er vedtatt.

Daglig leder skal ha ansvaret for den daglige ledelsen av rådet, og påse at de retningslinjer og planer som rådet har vedtatt gjennom budsjett og årsplaner blir fulgt.

5. Økonomi

For rådets virksomhet stilles opp:

1. Driftsbudsjett for den løpende drift av rådets virksomhet, som finansieres ved kontingent fra medlemskommunene og mulige tilskott fra fylkeskommunen og staten. Kommunenes kontingent beregnes etter et bestemt beløp pr. innbygger pr. år, og i samsvar med folketallet ved årsskifte. Forslag til medlemskontingent må forelegges medlemskommunene til godkjenning. Budsjettet skal ferdigbehandles i rådet innen utløpet av juni måned før budsjettåret.

2. Grunnerverv/sikring/opparbeidelse.

Grunnerverv bør fortrinnsvis skje etter prioritering sett i fylkessammenheng. Saker om erverv av spesiell interesse kan tas opp av rådet og forelegges fylkesfriluftsnemnda til uttalelse.

Før avtale om grunnerverv inngås, skal vedkommende vertskommune ha høve til å uttale seg.

Ved grunnerverv fordeles utgiftene slik: Etter fradrag i kjøpesummen av eventuelt statstilskott, belastes vertskommunen med en vertsandel på kr. 2,- pr. innbygger. Resten av beløpet fordeles på regionens kommuner proposjonalt med innbyggertallene.

Utgiftene ved spesielle tilretteleggingstiltak skal normalt skje ved utligning i samsvar med folketallet ved siste årsskifte.

Det forutsettes at alle muligheter for dekning av utgifter til erverv, sikring og eventuell opparbeidelse av områder ved tilskott fra stat, fylke eller andre prøves, og at det etter vedtak av rådet blir innført avgiftsordninger for bruk av arealer og anlegg der dette er mulig og rimelig, slik at kommunens tilskott kan holdes på et rimelig nivå.

Rådet kan oppta lån eller på annen måte pådra medlemskommunene økonomiske forpliktelser etter forutgående godkjenning av medlemskommunene.

3. Rådets regnskap føres av Trondheim kommunes regnskapskontor. Årsregnskapet revideres av kommunerevisjonen i Trondheim, hvoretter det legges fram for rådet til godkjenning sammen med årsmeldingen. Daglig leder anviser rådets regninger og utbetalinger.

Godtgjørelse for reiser, diett, møte og tapt arbeidsfortjeneste følger Trondheim kommunes regulativ.

6. Vedtektsendringer

Forandring av vedtektene kan bare besluttes i fulltallig møte med 3/4 flertall. Vedtektsforandringer må forelegges medlemskommunene til endelig godkjenning.

7. Utmelding av rådet - oppløsning av rådet.

Dersom noen av medlemskommunene ønsker å melde seg ut, kan det skje så snart inneværende års kontingent er betalt, men etter gyldig kommunestyrevedtak. Et medlem som trer ut, har intet krav på noen del av rådets aktiva.

Vedtak om oppløsning kan bare skje i fulltallig møte med 3/4 flertall, og må godkjennes av medlemskommunene. Vedtas oppløsning, blir rådets eiendommer og andre verdier overført til Sør-Trøndelag fylkeskommune. Dog skal vertskommunene ha forkjøpsrett til rådets faste eiendommer.

8.

Disse vedtekter trer i kraft så snart de er godkjent av medlemskommunene.

Vedtektene er godkjent:

Malvik kommune	29. mars 1982
Melhus kommune	1. juni 1982
Skaun kommune	15. september 1982
Trondheim kommune	16. desember 1982
Klæbu kommune	24. februar 1983

Vedtektene er justert etter vedtak i medlemskommunene våren 1989.

Vedtektene er endret i møte den 20. april 1994, sak 11/94 og endringene er godkjent av medlemskommunene.

Vedtektene er endret i møte den 9. januar 2002, sak 05/02 og endringene er godkjent av medlemskommunene.

Regionale områder for friluftsliv Trondheimsregionen – oversikt

Det skilles mellom friluftsområder/-tiltak som er beregnet å dekke lokale behov/bruk og områder/-tiltak som dekker regionale behov/bruk.

Utmarksområdene i kommunene er helt sentrale områder for friluftslivsaktivitet:

Malvikmarka, Mostadmarka, Strindamarka, Bymarka, Leinstrandmarka, Tillermarka, Nordmarka (Klæbu), Brungmarka, Flåmarka, Vassfjellet, Skjetnemarka (Melhus), Øyberget, Djupsjøen, Børsmarka, Skaunakjølen og Skotterudkjølen - Ifjellområdet.

Strandområdene langs Trondheimsfjorden er viktige friluftsområder for turer og fiske.

Det meste av disse arealene er utmark som ikke er opparbeidet/tilrettelagt. Her er det fri ferdsel for alle. Disse arealene brukes av innbyggerne i flere kommuner og betegnes som regional friluftsområder.

De områdene som er regionale friluftsområder har nærmest gitt seg selv ut fra de tiltak friluftsrådet og medlemskommunene har arbeidet for opp gjennom årene. Her er en kort informasjon om disse friluftsområdene/tiltakene:

* **Munkholmen Friluftsområde, Trondheim**

er et populært friluftsområde om sommeren. Her er det gode muligheter til å kombinere friluftsliv med kulturopplevelser. Båt fra Ravnkloa fra 18. mai til ut september.

* **Ladestien og de sjønære områdene på Lade, Trondheim**

som omfatter badeplassene Korsvika, Djupvika, Ringvebukta, Devlebukta og Rotvoll med parkeringsmuligheter og turstien fra Ormens Langes vei - Grilstadfjæra. På Sponhuset i Ringvebukta er det servering.

* **Østmarkneset friluftslivsområde, Trondheim**

Området ble statlig sikret i 2006. Området skal ryddes og opparbeides som friluftsområde i tilknytning til Ladestien.

* **Tangen og Hansbakkfjæra badeplass, Trondheim**

er godt tilrettelagt også for funksjonshemmede med parkeringsplass rett ved stranda.

* **Være badeplass, Trondheim**

Værsholmen er nok Trondheims beste badeplass ved fjorden. Plassen er spesielt tilrettelagt for funksjonshemmede med gelender ut i vannet. Parkeringsplass.

* **Hovedløypenetter i Bymarka, Trondheim**

som omfatter skiløyper og turstier/-veger: Wullumsgården - Skistua - Elgsethytta - Storheia - Grønli - Lian - Rønningen - Heimdal - Lundåsen – Granåsen – Haukvatnet. Serveringsstedene: Rønningen, Grønli, Elgsethytta, Skistua og Lavollen og utfartsparkeringsplassene i Fjellseterveien og Granåsen.

* **Hovedløypenettet i Strindamarka, Trondheim**

som omfatter skiløyper og turstier/-veger: Lohove - Bekken - Estenstadhytta - Liaåsen - Brattsberg - Røstad – Stokkanbekken. På Estenstadhytta er det servering og parkering er det på Lohove og Bekken.

* **Arboretet i Bymarka, Trondheim**

ligger like sør for Helkanseter. Arboretet har en samling av ca. 30 fremmedartede treslag. Tursti og rasteplasser.

* **Lavollen kulturlandskap, Trondheim**

er den eneste av de gamle plassene i Bymarka der gårdsanlegget er bevart som helhet.

* **Haukvatnet idretts- og friluftsanlegg, Trondheim**

et anlegg som tilrettelagt for sommer- og vinterbruk for funksjonshemmede med rullestol ca. 2,3 km., fiske- og badebrygge, fiskeplasser og badeplasser.

* **Nidelvkorridoren, Trondheim og Klæbu**

med fiskesti ved Tiller og fiskesti/-brygge ved Nedre Leirfoss tilrettelagt for funksjonshemmede, og tursti fra Nedre Leirfoss til Tempe. Tursti fra Tanem bru til Gjelliftja. Svean Friluftspark med turstinett opp til Hyttfossen.

* **Vassfjellet, Klæbu, Trondheim og Melhus**

Vassfjellet er Trondheimsregionens høyfjell. Fra Vassfjelltoppen som ligger på 710 m.o.h. er det en storslaget utsikt. Her er det mange turstier og et regionalt skiløypenett på ca. 28 km. og med lokale skiløyper i tilknytning til de regionale løypene. Parkeringsplasser ved Skjøla, Vassfjellet skisenter, Langmyra, Kvål og Løvsethaugen. Servering på Vassfjellet skisenter og Vassfjellhytta i skisesongen.

* Skiløypenett Nordmarka, Klæbu

Skiløypa i Nordmarka er en fin rundløype på ca. 15 km. Parkeringsplass ved Saksvikvollen i Trondheim og Gjenvollhytta i Klæbu. Servering på Gjenvollhytta i helgene om vinteren.

* Svorksjøen friluftsområde og badeplass, Melhus

Badeplass/friluftsområde, parkering, toalett, fiskemuligheter og båtutleie. Godt tilrettelagt for rullestolbrukere. Området er kombinert med campingplass.

* Øysand, Melhus

Badeplass/-strand som er kombinert med campingplass. Toalett, kiosk, P-plass. (privat drift). Gaulosen naturreservat og landskapsvernområde ved Gaulas utløp er nabo til badestranden. Dette området er det siste intakte elveutløp i Trøndelag.

* Friluftsområdene Horg Bygdatun, Melhus

5 km. kultur og natursti og sti langs Gaulfossen hvor deler er lagt til rette for rullestolbrukere. Parkeringsplasser.

* Seterdalen parkeringsplass, Melhus

Utfartsparkeringsplass ved Svarthammeren for Skotterrudkjølen - Ilfjellområdet.

* Elvekorridoren Gaula, Melhus og Trondheim

Langs Gaula ligger det viktige områder for friluftsliv og naturopplevelse. Tiltak for å bedre adkomsten til områdene langs Gaula og sikring av arealer er foreslått i Flerbruksplanen og Kommunedelplan for Gaula i Melhus kommune som er under behandling. Naturvernområdene i Gaulosen er også viktige friluftsområder.

* Grønneset Friluftsområde, Skaun

med aktivitetsområder, turstier og - veger, rullestolsti, bade/fiskebrygge, naust, toalett, vann, P-plass. Kiosk åpen i helgene i sommersesongen (noe værforbehold). Muligheter for kanoleie.

* Lyngen/Svenskrommet Friluftsområde, Skaun

Turområde ved Børsa med fiskesti/-brygge for rullestolbrukere og parkering.

* Friluftsområde ved Børsa båthavn, Skaun

Området er kjøpt opp av kommunen og plan for tilrettelegging som badeplass og friområde er utarbeidet.

* Buvikfjæra friluftsområde, Skaun

Grøntområde i Buvikfjæra vest for Vigdas utløp med turveg og rasteplass. Parkering ved Vigda.

* Fiskesti ved Vigda, Skaun for rullestolbrukere med fiskebrygger og parkering i Buvika

* Løypenettet, Skaun

Skiløyper og turstier i områdene ved Buvika - Børsa - Skaun - Viggja og i området rundt Skaunakjølen. I vintersesongen er det servering på søndager ved Julvollhytta i Børsa, ved lagshytta på Buvikåsen, ved Pienehytta ved Djupsjøen i Buvikmarka, og ved skihytta på Siljan - Viggja. Lisbetsætra er også åpen i helgene i sommerhalvåret.

* Utfartsparkering, Skaun

Utfartsparkeringsplassene ved Krokstadsætra, Kvernsjøen, Siljan, Ramsjøbu, Lisbetsætra, Åsbygda/ Våttån og Lyngstua.

* Pilegrimsleia, Melhus, Skaun, Trondheim og Malvik

Pilegrimsleia Oslo-Nidaros-Stiklestad-Jamtlend og den østre leia over Vassfjellet til Trondheim. Pilegrimsledene representerer en viktig del av sti- og turveinettet i regionen.

* Vikhammerløkka bade- og friluftsområde, Malvik

Flott bade- og solingsområde på Vihammer med p-plass og toaletter. På land er området tilrettelagt for rullestoler.

* Midtsandtangen friluftslivsområde, Malvik

Området ble sikret som statlig friluftslivsområde i senhøstes 2005. Området er ryddet og ble offisielt åpnet i 2007. Arbeidet med utforming av området har startet i dialog med det arkitektfirma som vant arkitektkonkurransen for utvikling av området. Opprydding pågår. Området skal tilrettelegges for friluftsliv og som et referanseområde for universell utforming av friluftsområder.

* Flatholman Friluftsområde, Malvik

Badeplass og friluftsområde med parkeringsplass og toalett. Arbeidet med sikring av området har så vidt startet.

* Løypenettet i Malvikmarka, Malvik

Skiløypenett på ca. 35 km. turstier og utfartsparkeringsplasser på Hønstad p-plass, ved Abrahallen på Sveberg og Jervskogen skianlegg. Servering på Vulusjøhytta og Fjellstuggu på Jervfjellet i helgene i skisesongen.

* Langneset Friluftsområde, Malvik

Badeplass, tur- og fiskeområde ved Foldsjøen. Toalett og parkering.

* Stavsjøen friluftsområde, Malvik

Stavsjøen ligger på Sveberg (bak Abrahallen). Her er det p-plass toalett, gapahuk og rasteplass også tilrettelagt for rullestolbrukere. Herfra går stier/tuveg og skiløyper inn i Malvikmarka. Lysløype til Jervskogen på ca. 8 km og 5 km løype på Jervskogen. Området er tilrettelagt med sti rundt Stavsjøen.

* Homlavassdraget, Malvik

med Homla Friluftsområde med tursti for rullestolbrukere, 2 fiskeplasser for rullestolbrukere og aktivitetsområde i Hommelvik. Tursti fra Hommelvik til Storfossen med flere rasteplasser. P-plasser i begge ender av stien.

* Stasjonsfjæra Hommelvik, Malvik

Området har en flott badestrand, stor parkeringsplass, stort solingsområde, bålplass med tilgjengelighet for rullestolbrukere og toalett.

* Turplanleggingskart - Friluftsliv i Trondheimsregionen

Kart med informasjon om friluftsområdene og aktivitetsmuligheter i regionen.

* Turkart Vassfjellet

Kart med informasjon om Vassfjellet, skiløyper og turstier.

* Turkart Langs Nidelvas bredder

Kart med informasjon om natur og friluftsliv, og forslag til turer langs elva.

* Turkart God tur i statsallmenningene i Malvik og Trondheim

Karter viser turmuligheter i østre del av Malvikmarka og søndre del av Trondheim.

* Turkart På tur i Nordmarka i Klæbu

Kartet viser turmulighetene i Nordmarka med informasjon om natur og historie.

* Turkart På tur i Brungmarka i Klæbu kommune

Kartet viser turmulighetene i det spennende området inn mot Rensfjellet og inn mot Flåmarka i Melhus kommune.

* Turkart På tur i Strindmarka i Trondheim kommune

Kartet viser tur mulighetene i Trondheims østområder.

10.02.2008

Over 72 år med friluftslivssamarbeid i Trondheimsregionen

Det interkommunale friluftslivssamarbeid startet i Trondheimsregionens ved etableringen av Trondheim og Omlands Friluftsråd 25. september 1936. Trondheim, Strinda, Malvik, Byneset og Tiller kommuner var medlemmer. Trondheim og Omlands Friluftsråd var sterkt medvirkende til at Trondheim kommune i 1936 kjøpte NSB's eiendom på Vikhammeløkka til friluftsområde. Det forhindret at området ble lagt ut til hyttebygging. Eiendommen ble straks stilt til rådighet for friluftsrådet som bade- og friluftsområde. Rådet hadde ansvaret for området til 1982 da Trondheim og Omlands Friluftsråd ble avviklet. Trondheimsregionens friluftsråd slik vi i dag kjenner det interkommunale samarbeidsorganet ble etablert 23.februar 1978. Friluftsrådet feirer 30 års jubileum i 2008.

Vikhammeløkka på 1960-tallet.

Universell utforming av friluftsområder skal ivaretas ved tilrettelegging for friluftsliv

Strandsonen langs Selbusjøen er fine og viktige friluftsområder for fremtiden

Soloppgang fra Våtten i Skaun påskemorgen

Uteaktivitet praktiseres på idesamlinger

Trondheimsregionens Friluftsråd, Tempevegen 22, 7004 Trondheim

Tlf. 72 54 63 79 / 911 12 177 Telefaks 72 54 63 51

e-post: friluftsradet.postmottak@trondheim.kommune.no www.friluftsrad.no/trondheimsregionen